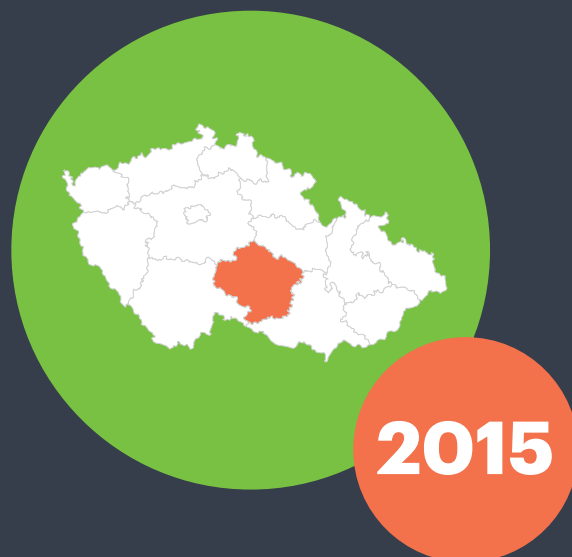

Zpráva o životním prostředí v Kraji Vysočina

Zpracovala

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Celková redakce

T. Ponocná a L. Hejná

Autoři

J. Kratina, V. Luka, J. Mertl, H. Pernicová, J. Pokorný, T. Ponocná, M. Rollerová, V. Vlčková

Mapové výstupy

Mapový podklad vytvořen na základě dat ArcČR 500 v. 3.0. Tematický obsah vytvořen z dat poskytnutých institucemi uvedenými jako zdroj u jednotlivých map.

Autoři: L. Rejentová, Z. Stein

Fotografie na straně 6

Poutní kostel Svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou zapsaný na seznamu UNESCO

Zdroj: Fotobanka Kraje Vysočina

Autorizovaná verze

© Ministerstvo životního prostředí, Praha

ISBN 978-80-87770-22-1

Kontakt

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

tel.: +420 267 125 340

info@cenia.cz, <http://www.cenia.cz>

Sazba a úprava

Daniela Řeháková

Obsah

Úvod	4
Data a jejich dostupnost	5
1 Charakteristika kraje	6
2 Ovzduší	10
2.1 Emisní situace	11
2.2 Kvalita ovzduší	12
3 Voda	14
3.1 Jakost vody	15
3.2 Vodní hospodářství	17
4 Příroda	19
4.1 Územní a druhová ochrana přírody	20
4.2 Natura 2000	21
5 Lesy	22
5.1 Druhová a věková skladba lesů	23
6 Půda a krajina	24
6.1 Využití území	25
7 Zemědělství	27
7.1 Ekologické zemědělství	28
8 Průmysl a energetika	29
8.1 Těžba surovin	30
8.2 Průmysl	31
8.3 Spotřeba elektrické energie	33
8.4 Vytápění domácností	34
9 Doprava	36
9.1 Emise z dopravy	37
9.2 Hluková zátěž obyvatelstva	39
10 Odpady	40
10.1 Produkce odpadů	41
Další informace k aktivitám a problémům řešeným v rámci kraje v oblasti životního prostředí	42
Seznam zkratk	45

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR jsou počínaje rokem 2015 (tedy počínaje Zprávami o životním prostředí v krajích ČR za rok 2014) každoročně zpracovávány na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR se zabývají charakteristikou stavu a vývoje životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, aktuálními problémy a aktivitami v jednotlivých krajích ČR. Představují významný podklad informací pro politické činitele, odborné pracovníky státní a veřejné správy, i pro širokou veřejnost na národní a regionální úrovni.

Zpracováním těchto zpráv je pověřena CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Zprávy jsou zveřejněny v elektronické podobě (<http://www.cenia.cz>, <http://www.mzp.cz>) a jsou rovněž distribuovány na USB nosičích spolu se Zprávou o životním prostředí ČR 2015 a Statistickou ročenkou životního prostředí ČR 2015.

Data a jejich dostupnost

Zprávy o životním prostředí v krajích ČR jsou zpracovány na základě resortních a mimoresortních dat dostupných pro daný rok hodnocení.

Vzhledem k systému získávání a zpracování dat nejsou některá data pro indikátory dostupná v době uzávěrky těchto zpráv.

Využití území bylo vyhodnoceno dle souhrnných dat katastru nemovitostí, veřejného registru půdy LPIS a databáze CORINE Land Cover vytvořené pomocí metod dálkového průzkumu Země. Metodika pořizování dat z těchto tří zdrojů se liší, a proto výsledky nejsou zcela srovnatelné, dohromady ovšem poskytují komplexní a navzájem se doplňující informaci. Katastr nemovitostí představuje evidenční stav parcel, veřejný registr půdy LPIS stav zemědělské půdy, na kterou jsou žádány dotace, a databáze CORINE Land Cover představuje krajinný pokryv, avšak s tím omezením, že minimální velikost mapovací jednotky 25 ha může v důsledku generalizace poněkud zkreslit podíly jednotlivých kategorií.

Průmysl – IPPC – Zařízení, která spadají do režimu IPPC (Integrovaná prevence a omezování znečištění, z angl. Integrated Pollution Prevention and Control) jsou velké průmyslové a zemědělské podniky, výrobci potravin a krmiv, provozovatelé skládek, spaloven atd., které jsou definovány v Příloze č. 1 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci. Pro provoz těchto zařízení je nutné integrované povolení. Integrované povolení je rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení. Vydává se namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují. Integrovaná povolení reagují na aktuální situaci v zařízeních, proto jsou průběžně vydávána nová, jiná se mění, či zanikají. Data týkající se IPPC v těchto zprávách jsou aktuální k 16. 11. 2015.

Emise z dopravy – Data celkových emisí z dopravy, ze kterých je stanoven podíl dopravy na emisní bilanci, nezahrnují emise z nedopravních mobilních zařízení, které jsou však součástí kategorie zdrojů REZZO 4 sledované v rámci celkové emisní bilance zveřejňované ČHMÚ.

Hluková zátěž obyvatelstva – Data k hlukové zátěži byla pořízena v rámci 2. kola Strategického hlukového mapování, které se provádí dle požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí, kdy je ČR jako členský stát EU povinna pořizovat Strategické hlukové mapy a navazující akční plány. Strategické hlukové mapy se pořizují v pravidelných pětiletých cyklech nebo i dříve, dojde-li k podstatnému vývoji hlukové situace v posuzovaném území. SHM se pořizují pro hluk v okolí stanovených hlavních pozemních komunikací, hlavních železničních tratí, hlavních letišť a v aglomeracích. Podrobné výsledky Strategického hlukového mapování jsou dostupné v mapové aplikaci na stránkách <http://www.mzcr.cz/hlukovemapy/> v rubrice Přehled kol SHM/Kolo 2012.

Odpady – Zdrojem dat je Informační systém odpadového hospodářství MŽP (ISOH). Zpracovatelem dat je CENIA. Pro výpočet indikátorů na obyvatele byl použit střední stav obyvatelstva ČR dle ČSÚ.

1

Charakteristika kraje

1 | Charakteristika kraje

Kraj Vysočina se nachází v centrální části ČR (Obr. 1.1) a je velmi rozmanitým regionem, jehož přírodní podmínky a z nich vycházející hospodářské možnosti utvářejí stav životního prostředí kraje.

Celé území kraje vyplňuje oblast Českomoravská vrchovina s celkem Křemešnické vrchoviny, Hornosázavské pahorkatiny, Železných hor, Hornosvratecké vrchoviny, Křižanovské vrchoviny, Jevišovské pahorkatiny a Javořické vrchoviny (Obr. 1.2). Nejvyšším bodem je vrch Javořice (837 m n. m.) v Javořické vrchovině, nejnižším bodem je hladina řeky Jihlava (239 m n. m.). Územím kraje prochází hlavní evropské rozvodí, Sázava odvodňuje severovýchod a severozápad kraje do úmoří Severního moře, jihovýchodní polovinu kraje odvodňuje Jihlava a její přítoky do úmoří Černého moře. Nejvyšší partie kraje mají klima velmi chladné (Javořická vrchovina a Hornosvratecká vrchovina) a chladné, jihovýchod a sever má klima mírně teplé. Nejjižnější partie spadají do teplé klimatické oblasti (Obr. 1.3).

Tabulka 1.1

Kraj Vysočina v číslech, 2015

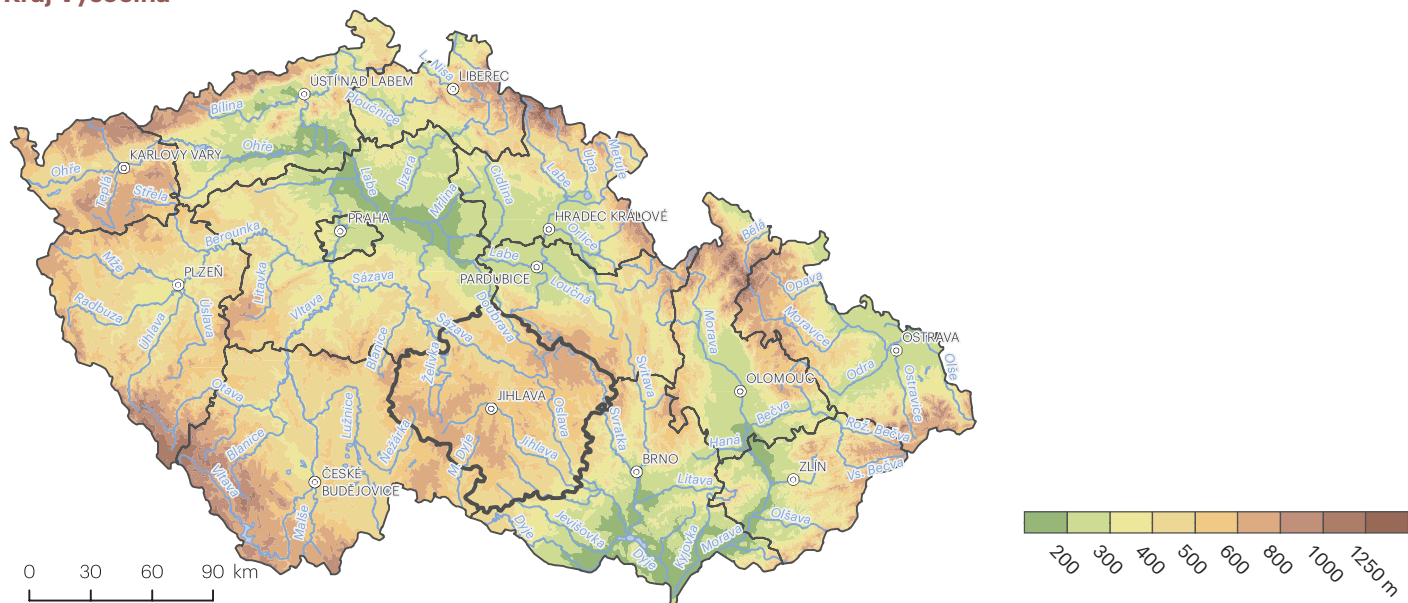
Krajské město	Jihlava
Rozloha [km ²]	6 796
Počet obyvatel	509 475
Hustota zalidnění [obyv.km ⁻²]	75
Počet obcí	704
Z toho se statutem města	34
Největší obec	Jihlava (50 714 obyv.)
Nejmenší obec	Vysoká Lhota (15 obyv.)
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15–64 let [%]	6,2
HDP kraje [mil. Kč*]	170 849

* Data k roku 2014.

Zdroj: ČSÚ

Obr. 1.1

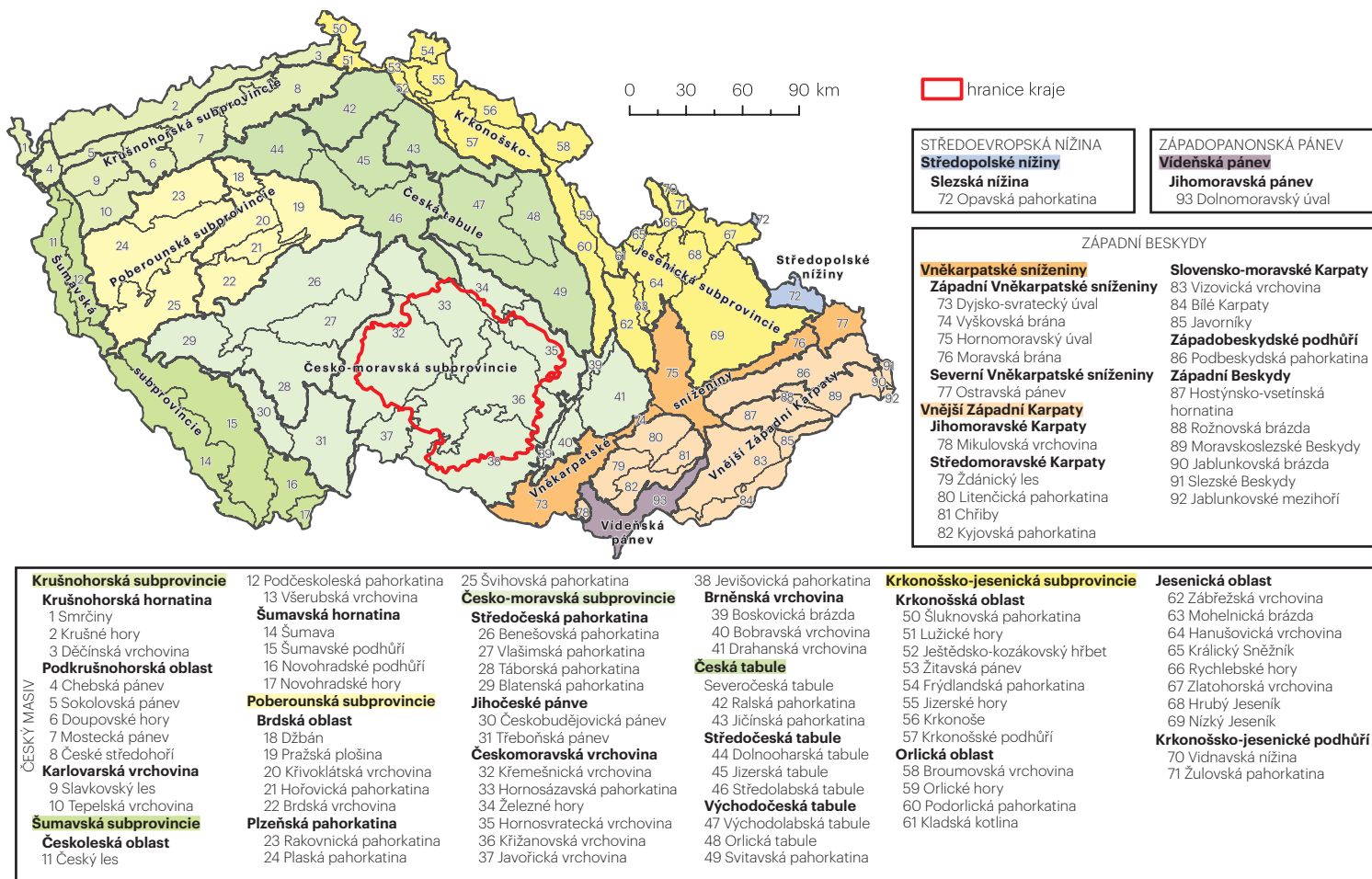
Kraj Vysočina

Zdroj: CENIA

Obr. 1.2

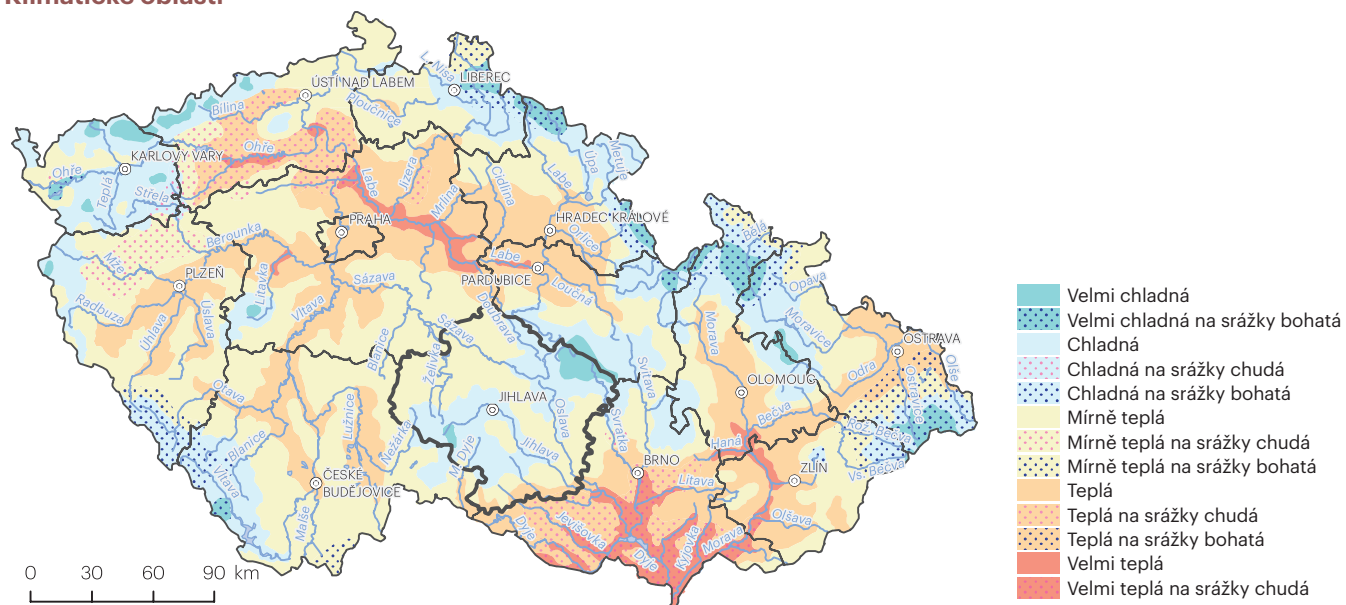
Geomorfologické členění

Zdroj: MŽP

Obr. 1.3

Klimatické oblasti

Zdroj: VÚKOZ, v.v.i.

2

Ovzduší

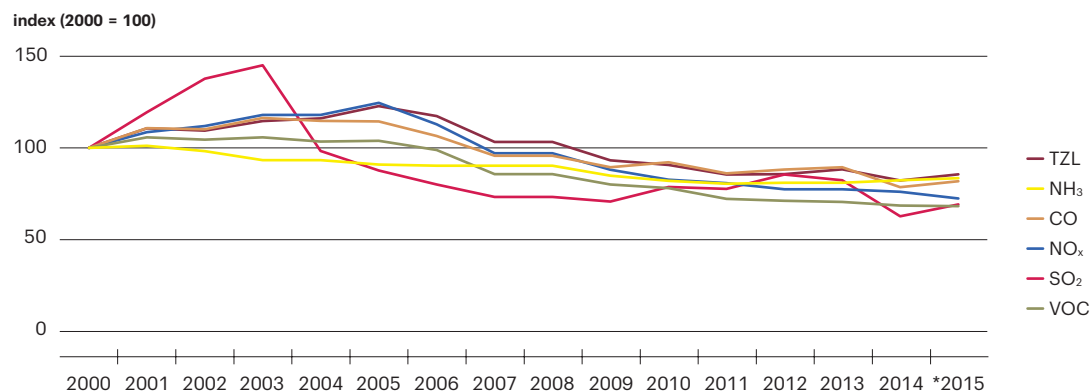
2.1 | Emisní situace

Emise znečišťujících látek v Kraji Vysočina v období 2000–2015 celkově mírně poklesly, a to i přes nárůst většiny z nich v 1. polovině období (Graf 2.1.1), na celkovou hodnotu 59,7 tis. t. Nejvýznamnější pokles v tomto období zaznamenaly emise VOC (o 31,7 %) a emise SO₂ (o 30,7 %).

Na celkových emisích znečišťujících látek v Kraji Vysočina se v roce 2015 největší měrou podílely emise CO a emise NH₃ (Graf 2.1.2), které v případě CO pocházejí především z lokálního vytápění domácností (72,9 %), v případě emisí NH₃ zejména z činností souvisejících s chovem hospodářských zvířat (98,4 %). Mezi další sledované emise patří emise NO_x, které jsou produkovány hlavně dopravou, resp. mobilními zdroji (71,9 %) a také zdroji zaměřenými na výrobu elektřiny a tepla (21,4 %). Emise VOC vznikají z používání a výroby organických rozpouštědel (66,2 %). Vytápění domácností je dominantním zdrojem emisí TZL (65,2 %) a také emisí SO₂ (65,8 %).

Graf 2.1.1

Vývoj emisí znečišťujících látek [index, 2000 = 100], 2000–2015

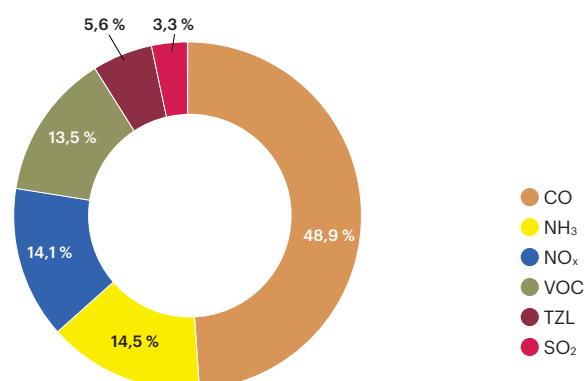

Emise TZL, VOC a NH₃ z plošných zdrojů jsou rozpočteny do krajů odborným odhadem.
* Předběžná data.

Zdroj: ČHMÚ

Graf 2.1.2

Podíl jednotlivých emisí znečišťujících látek na celkové emisní bilanci [%], 2015

Emise TZL, VOC a NH₃ z plošných zdrojů jsou rozpočteny do krajů odborným odhadem.
Předběžná data.

Zdroj: ČHMÚ

2.2 | Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší v Kraji Vysočina je určována zejména zemědělským charakterem kraje a absencí těžkého průmyslu, na znečištění se podílejí tedy zejména lokální topeniště a doprava.

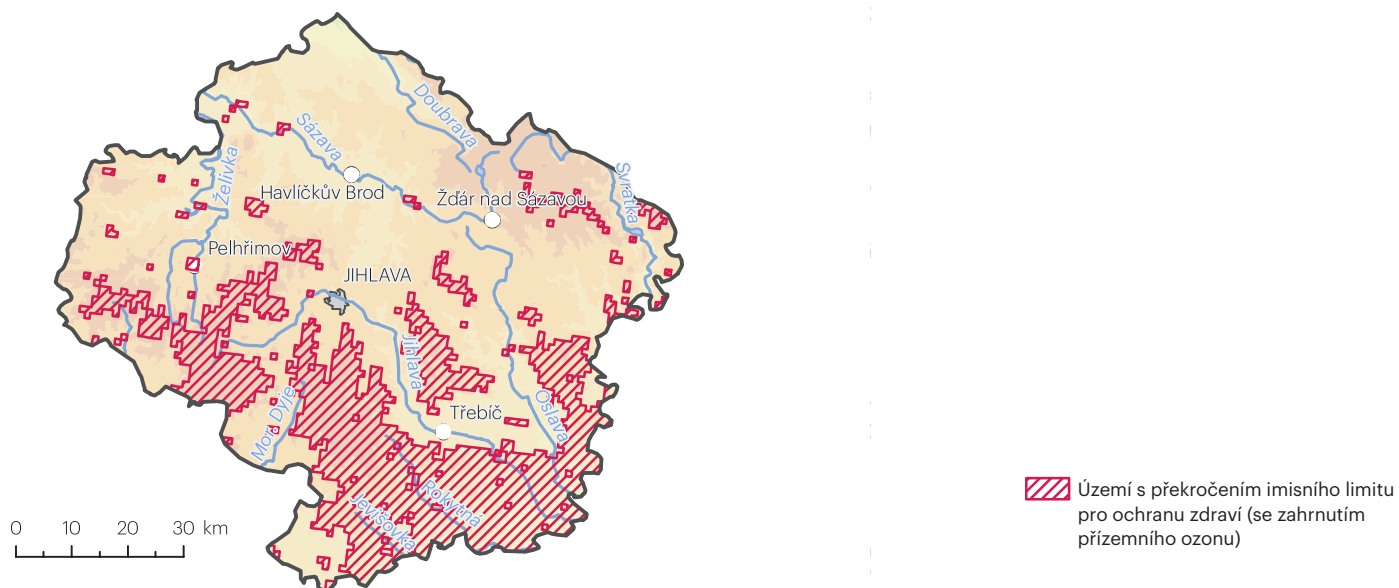
Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší v kraji udává mapa oblastí s překročením imisních limitů včetně zahrnutí přízemního ozonu (Obr. 2.2.1). Dle tohoto vymezení došlo v roce 2015 na 26,5 % území kraje k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku¹. Oproti předchozímu roku tak došlo k výraznému zhoršení situace, neboť v roce 2014 nebyl imisní limit se zahrnutím přízemního ozonu překročen. Situaci v roce 2015 způsobilo extrémně teplé léto, které vytvořilo příznivé podmínky pro tvorbu přízemního ozonu.

Při hodnocení kvality ovzduší bez zahrnutí přízemního ozonu² se v roce 2015 jednalo o 0,9 % území kraje (Obr. 2.2.2), což představuje mírný meziroční nárůst, neboť v roce 2014 došlo k překročení na 0,0 % území kraje.

Hlavním nástrojem pro řízení kvality ovzduší v jednotlivých oblastech jsou tzv. Programy zlepšování kvality ovzduší³.

Obr. 2.2.1

Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví se zahrnutím přízemního ozonu, 2015

Zdroj: ČHMÚ

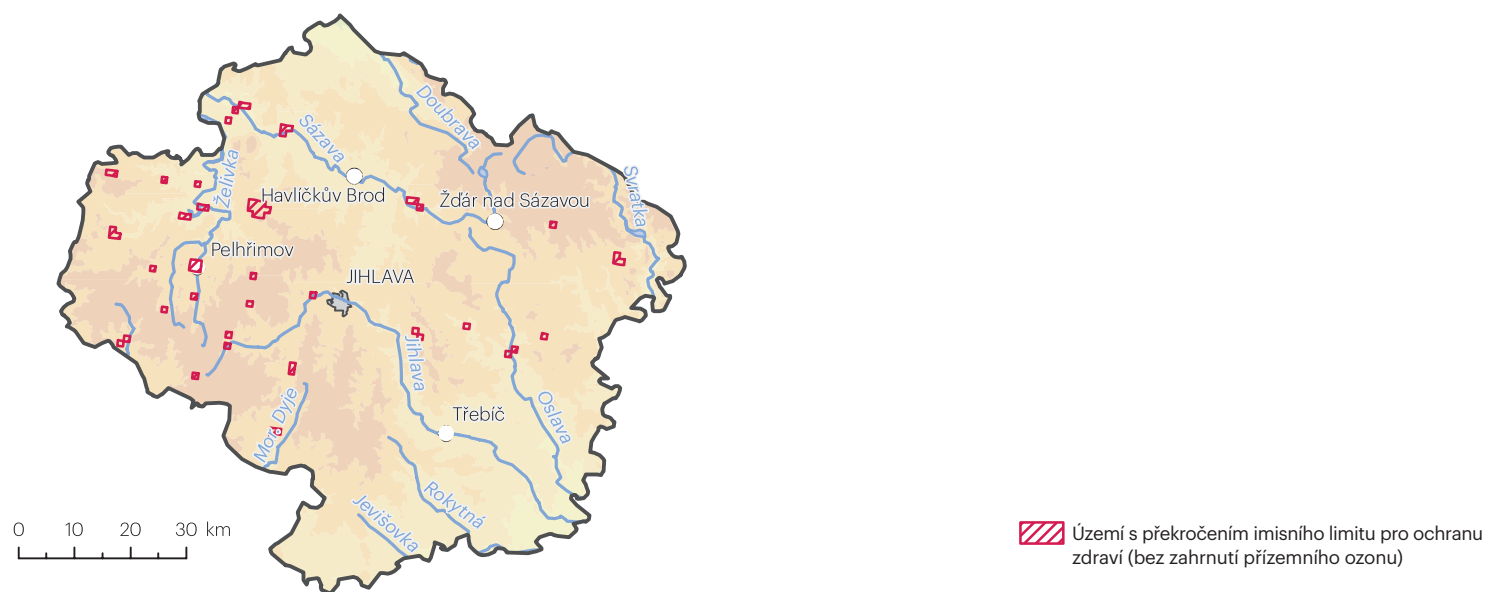
¹ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, příloha č. 1, bod 1+2+3+4: překročení imisního limitu včetně přízemního ozonu pro alespoň jednu uvedenou znečišťující látku (SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, benzen, Pb, As, Cd, Ni, benzo(a)pyren, O₃).

² Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, příloha č. 1, bod 1+2+3: překročení imisního limitu bez přízemního ozonu pro alespoň jednu uvedenou znečišťující látku (SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂, benzen, Pb, As, Cd, Ni, benzo(a)pyren).

³ Programy zlepšování kvality ovzduší jsou dostupné na webové adrese MŽP: http://mzp.cz/cz/programy_zlepsovani_kvality_ovzdusi.

Obr. 2.2.2

Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2015

Zdroj: ČHMÚ

3

Voda

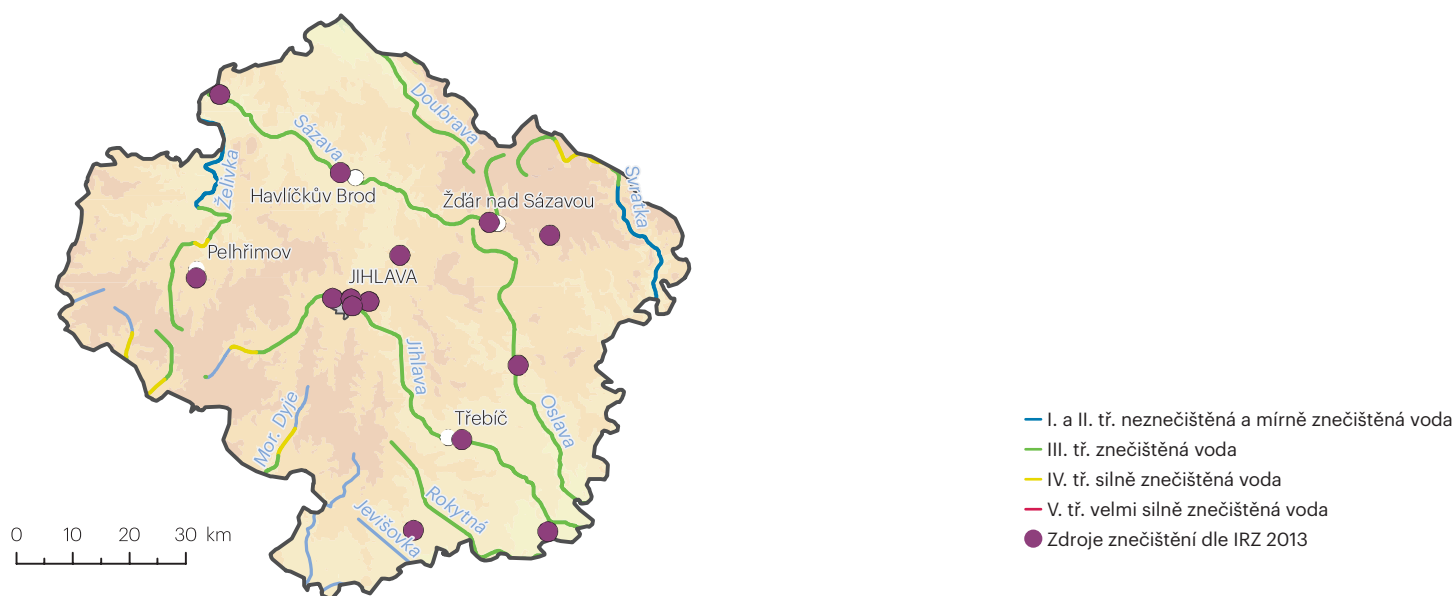
3.1 | Jakost vody

Většina vodních toků s monitoringem profilů původní státní sítě sledování jakosti vody v Kraji Vysočina měla v období 2014–2015 vodu hodnocenou jako znečištěná, tzn. ve III. třídě jakosti. Na kratších úsecích některých toků byla zjištěna i IV. třída jakosti, tedy voda silně znečištěná (Obr. 3.1.1). Problémem je především komunální znečištění v důsledku chybějící nebo nevyhovující vodohospodářské infrastruktury v malých obcích a plošné znečištění ze zemědělství. Čištění odpadních vod se kraj snaží řešit koncepčně (prostřednictvím Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina, dokončeného v roce 2015) i formou dotací. V kraji také působí pracovní skupina „Za čistou řeku Jihlavu“, jejímž cílem je příprava opatření vedoucích ke zlepšení jakosti povrchových vod v povodí řeky Jihlavy.

V rámci monitoringu koupacích vod bylo v Kraji Vysočina v koupací sezoně 2015 sledováno 15 profilů. Vody nebezpečné ke koupání bylo dosaženo ve VN Sedlice a v rybníku Sykovec, příčinou byl v obou případech především masivní rozvoj sinic. Voda nevhodná ke koupání byla při ojedinělých měřeních zaznamenána v rybnících Medlov, Černý, Velké Dářko a koncem sezony také v Domanínském rybníku. Zhoršená jakost vody byla zaznamenána v Dalešické přehradě a ve VN Pílská. Na ostatních sledovaných profilech Kraje Vysočina se po celou sezonu udržela voda vhodná ke koupání, místy se zhoršenými smyslově postižitelnými vlastnostmi (Obr. 3.1.2).

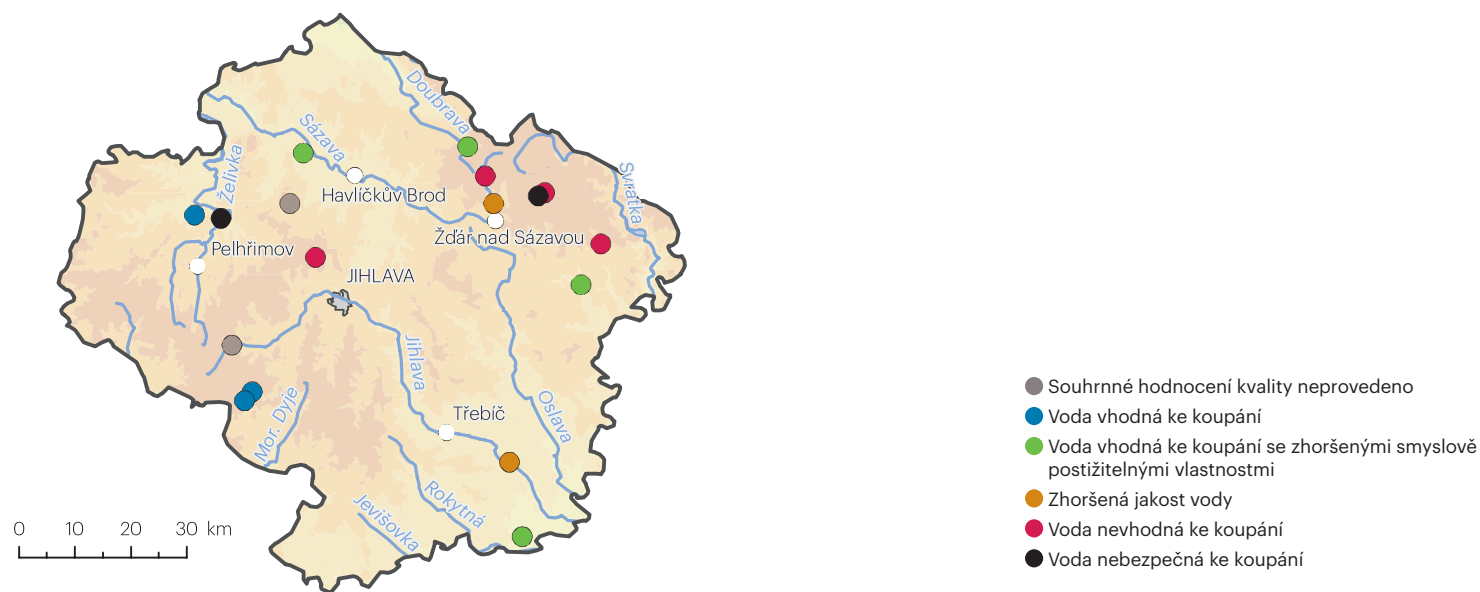
Obr. 3.1.1

Jakost vody v tocích, 2014–2015

Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů podle normy ČSN 75 7221, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: BSK_5 , $CHSK_{Cr}$, $N-NH_4^+$, $N-NO_3^-$, $P_{celk.}$ a saprobní index makrozoobentosu. Bodové zdroje znečištění jsou uvedeny dle IRZ (úniky do vody a přenosy v odpadních vodách) za ohlašovací rok 2013. V legendě jsou pro úplnost znázorněny všechny třídy hodnocení jakosti vody v tocích.

Zdroj: VÚV T.G.M., v.v.i. z podkladů s.p. Povodí, CENIA

Obr. 3.1.2**Kvalita koupacích vod, koupací sezona 2015**

V mapě je znázorněno nejhorší dosažené hodnocení kvality koupacích vod na jednotlivých profilech z jednotlivých měření v průběhu celé koupací sezony. V legendě jsou pro úplnost znázorněny všechny kategorie hodnocení kvality koupacích vod.

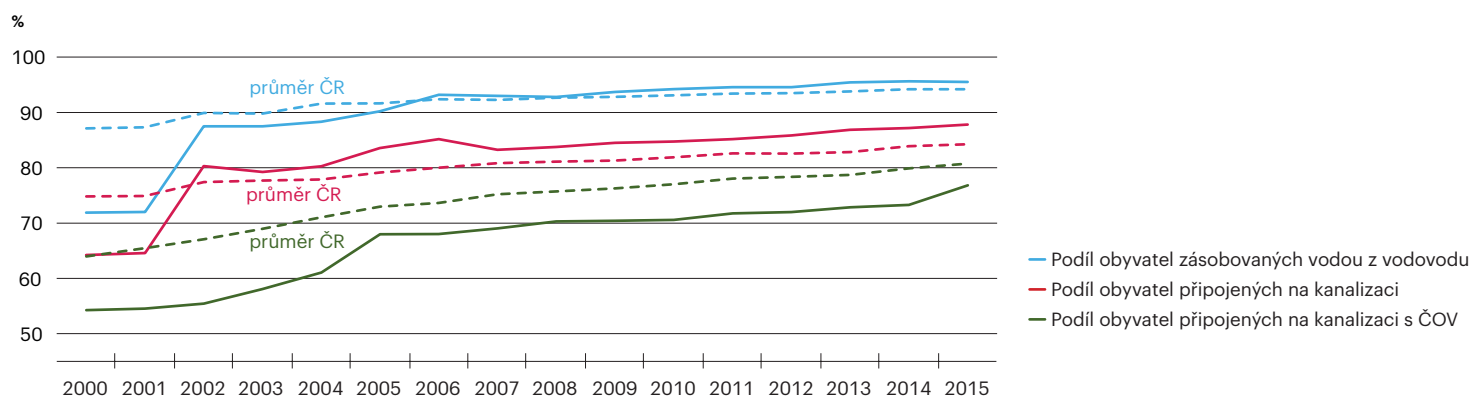
Zdroj: CENIA z podkladů SZÚ

3.2 | Vodní hospodářství

Kraj Vysočina má mírně nadprůměrný podíl obyvatel připojených na vodovody, který se v čase již příliš nemění a v roce 2015 činil 95,5 %. Podíl obyvatel připojených na kanalizaci je rovněž nadprůměrný (87,8 %). Pod průměrem ČR zatím zůstává podíl obyvatel napojených na kanalizaci zakončenou ČOV, avšak v této oblasti došlo i díky realizaci několika významných vodohospodářských akcí (Tabulka 3.2.1) meziročně k výraznému zlepšení – ze 73,3 % obyvatel v roce 2014 na 76,8 % obyvatel v roce 2015 (Graf 3.2.1). Vzhledem k velké sídelní roztržitosti a převažujícímu podílu malých obcí se problém čištění odpadních vod týká zejména obcí o velikosti do 500 EO, které mají i přes existenci tematicky zaměřených dotačních titulů významné obtíže s financováním rekonstrukce či výstavby nové vodohospodářské infrastruktury. V roce 2015 bylo v Kraji Vysočina v provozu celkem 197 ČOV. Na jednu ČOV bylo připojeno průměrně 1 986 obyvatel. Terciární stupeň čištění má 47,2 % ČOV v kraji.

Graf 3.2.1

Podíl obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu [%], 2000–2015

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 3.2.1

Nejvýznamnější akce vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, ukončené v roce 2015

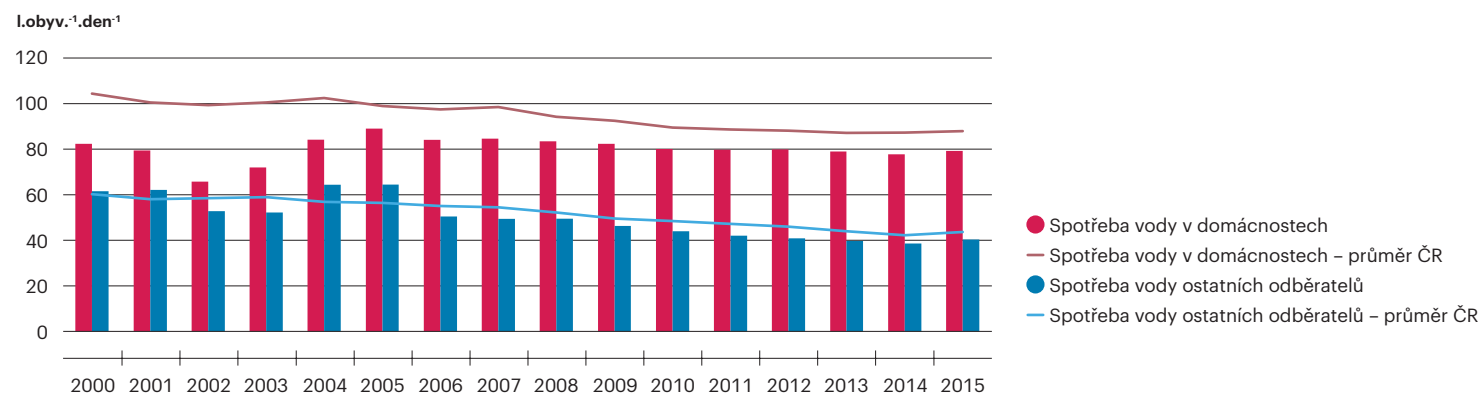
Vodohospodářská akce
Nová Ves u Chotěboře – tlaková kanalizace a ČOV
Kejžlice – odkanalizování obce a ČOV
Puklice – splašková kanalizace a ČOV
Třebíč – intenzifikace ČOV
Velký Beranov – kanalizace a ČOV
Chlíštov – splašková kanalizace a ČOV

Zdroj: KÚ Kraje Vysočina

V Kraji Vysočina bylo v roce 2015 vyrobeno celkem 25,4 mil. m³ vody. Spotřeba na jednoho obyvatele, zásobovaného vodou z veřejného vodovodu, dosáhla v roce 2015 celkem 143,1 l.obyv.⁻¹.den⁻¹, tedy druhé nejvyšší hodnoty po Zlínském kraji, a došlo tak k meziročnímu nárůstu o 4,1 l.obyv.⁻¹.den⁻¹. Spotřeba vody v domácnostech meziročně mírně vzrostla ze 77,7 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ v roce 2014 na 79,3 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ v roce 2015, ale stále je v rámci ČR výrazně podprůměrná (Graf 3.2.2). Cena vodného v roce 2015 dosáhla 34,7 Kč.m⁻³ bez DPH a stočného 25,6 Kč.m⁻³ bez DPH, tj. po Plzeňském kraji nejnižší ceny za vodu. Spotřeba vody ostatních odběratelů, mezi něž se řadí např. služby, zdravotnictví, školství či menší průmyslové podniky připojené na veřejný vodovod, byla v roce 2015 v rámci ČR rovněž podprůměrná a činila 40,4 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ (Graf 3.2.2). Ztráty pitné vody ve vodovodní síti, které jsou ovlivněny stářím a stavem této sítě, v roce 2015 tvořily 14,5 %, a patří tak v ČR k podprůměrným.

Graf 3.2.2

Spotřeba pitné vody [l.obyv.⁻¹.den⁻¹], 2000–2015

Zdroj: ČSÚ

4

Příroda

4.1 | Územní a druhová ochrana přírody

Na území Kraje Vysočina se v roce 2015 nacházela dvě velkoplošná zvláště chráněná území (Obr. 4.1.1), a to CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory. V roce 2015 došlo k meziročnímu nárůstu počtu maloplošných zvláště chráněných území ze 191 na 197 o celkové rozloze 5 887 ha (tj. o 66 ha více než v roce 2014). Mezi tato území patřily 3 národní přírodní památky (bez meziroční změny), 7 národních přírodních rezervací (bez meziroční změny), 115 přírodních památek (110 v roce 2014) a 72 přírodních rezervací (71 v roce 2014). V roce 2015 probíhala v kraji realizace programů na záchranu ohrožených živočišných a rostlinných druhů, vyskytujících se na území kraje. Jednalo se o sysla obecného, perlorodku říční a hořeček mnohotvarý český. Dále byly realizovány záchranné programy – programy péče o bobra evropského a vydru říční.

Obr. 4.1.1

Zvláště chráněná území, 2015

Zdroj: AOPK ČR

4.2 | Natura 2000

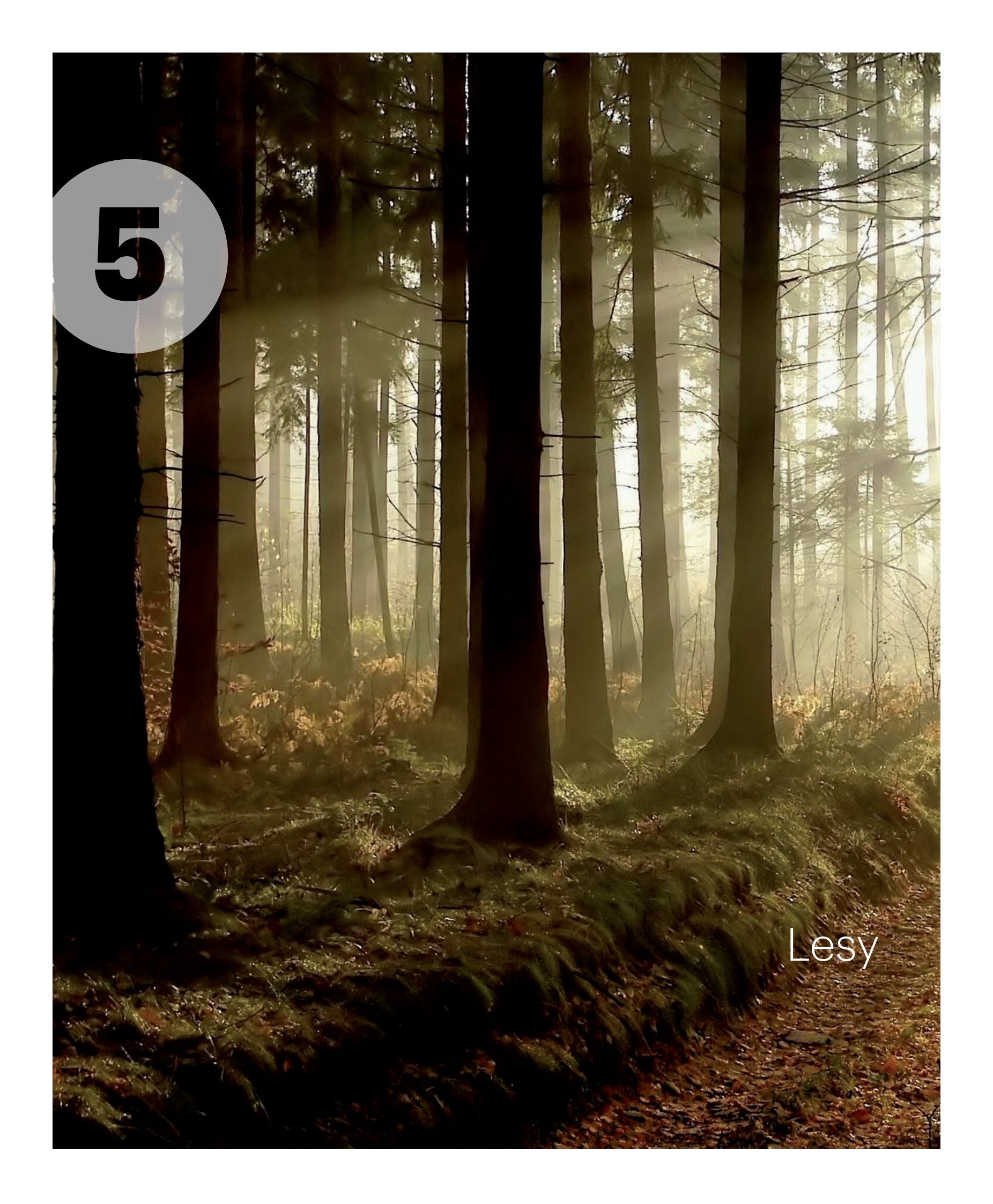
V rámci soustavy Natura 2000 (Obr. 4.2.1) se na území Kraje Vysočina v roce 2015 nacházelo, nebo do něj zasahovalo, 75 evropsky významných lokalit. Na území kraje zaujímaly plochu 6 175 ha, tj. 0,9 % z jeho celkové rozlohy. V kraji nebyla evidována žádná ptačí oblast, proto je plocha evropsky významných lokalit zároveň celkovou plochou soustavy Natura 2000 na jeho území.

Obr. 4.2.1

Lokality národního seznamu soustavy Natura 2000, 2015

Zdroj: AOPK ČR

5

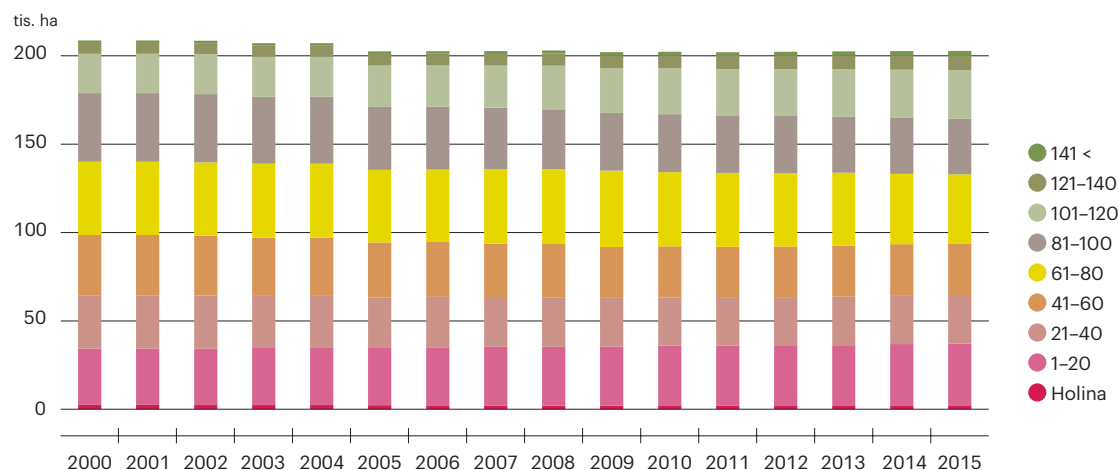
Lesy

5.1 | Druhová a věková skladba lesů

V roce 2015 činila celková porostní plocha lesů v Kraji Vysočina 202 772 ha, tj. 29,8 % z jeho celkové rozlohy. Nejpočetněji zastoupenou věkovou skupinu v lesích Kraje Vysočina představovaly v roce 2015 porosty ve věku 61–80 let (Graf 5.1.1), přičemž průměrný věk listnatých dřevin byl 54 let a jehličnanů 65 let. Hospodářské lesy s primární produkční funkcí zaujímaly 92,7 %, lesy zvláštního určení 6,7 % a lesy ochranné 0,6 % z celkové porostní plochy. Přestože by měla v rámci přirozené skladby převládat zejména listnatá společenstva, v roce 2015 tvořily 86,7 % celkového lesního porostu jehličnany, především smrky (71,7 %). Nejvíce zastoupenými listnáči byly buky s 3,9% podílem. Od roku 2000 je však možné pozorovat velmi mírný trend postupného přibližování se přirozenému stavu (Graf 5.1.2), a to i přesto, že nově zakládané porosty byly ze 73,3 % tvořeny jehličnatými stromy. Jehličnany ale rovněž zaujímaly v rámci těžeb 97,0 % z celkově vykáceného lesního porostu, což vedlo k posilování podílového zastoupení listnáčů.

Graf 5.1.1

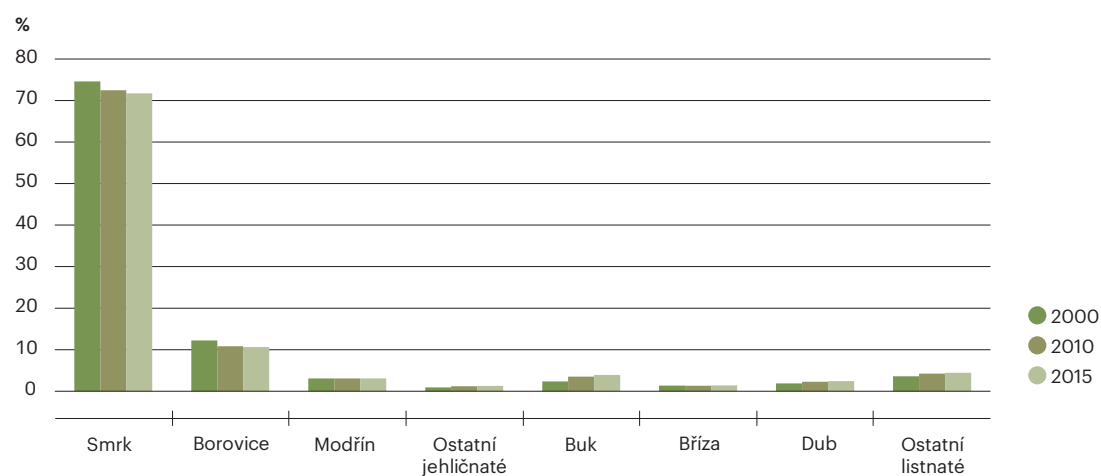
Vývoj porostní plochy a věkové struktury lesů [tis. ha], 2000–2015

Zdroj: ÚHÚL

Graf 5.1.2

Druhová skladba lesů [%], 2000, 2010, 2015

Zdroj: ÚHÚL

6

Půda a krajina

6.1 | Využití území

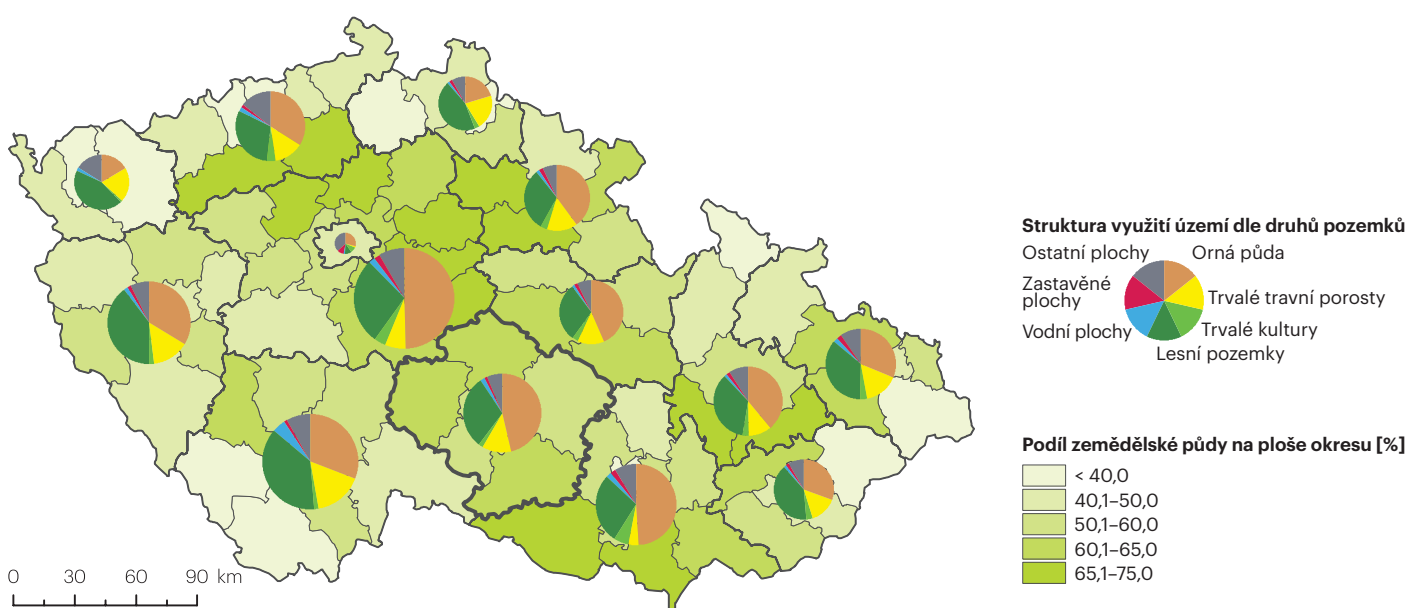
Kraj Vysočina je převážně zemědělský, zemědělská půda zaujímala v roce 2015 dle katastru nemovitostí 60,2 % území kraje (Obr. 6.1.1). I když má kraj chladnější klima než hlavní zemědělské oblasti ČR v Polabí a na jižní Moravě, zemědělské hospodaření zde probíhá zejména na orné půdě, jejíž podíl na celkové zemědělské půdě v roce 2015 činil 77,2 %. Zemědělská půda registrovaná v LPIS (365,6 tis. ha v roce 2015) pokrývala 53,8 % území kraje, což je největší podíl ze všech krajů ČR. Lesnatost kraje (30,5 %) je mírně pod průměrem ČR.

Změny ve využití území v období 2005¹–2015 byly v kraji nevýrazné, plocha orné půdy poklesla o 3,7 tis. ha (o 1,2 %), výměra trvalých travních porostů stagnovala. Významnější nárůst zaznamenaly jen vodní plochy, které se rozšířily o cca 610 ha (o 5,3 %). Celková plocha zemědělské půdy v tomto období poklesla o 3,7 tis. ha (0,9 %). Na tomto poklesu se z významné části podílely zábory v důsledku rozšiřování zastavěných a ostatních ploch, jejichž rozsah v průběhu období vzrostl o 1,8 tis. ha (tj. o 3,6 %), z toho pro výstavbu silniční infrastruktury bylo zabráno 100 ha zemědělské a 5 ha lesní půdy. V roce 2015 poklesla výměra orné půdy v kraji pouze o cca 200 ha.

Dle databáze CORINE Land Cover z roku 2012 je podíl zemědělských ploch v kraji (65,1 % celkového území) největší v ČR (Obr. 6.1.2). Podíl urbanizovaných ploch v kraji (4,0 %) patří mezi nejnižší v ČR. Během období 2006–2012 byly registrovány pouze nevýznamné změny krajinného krytu v kraji, které ve většině okresů nepřesáhly 1 % celkového území.

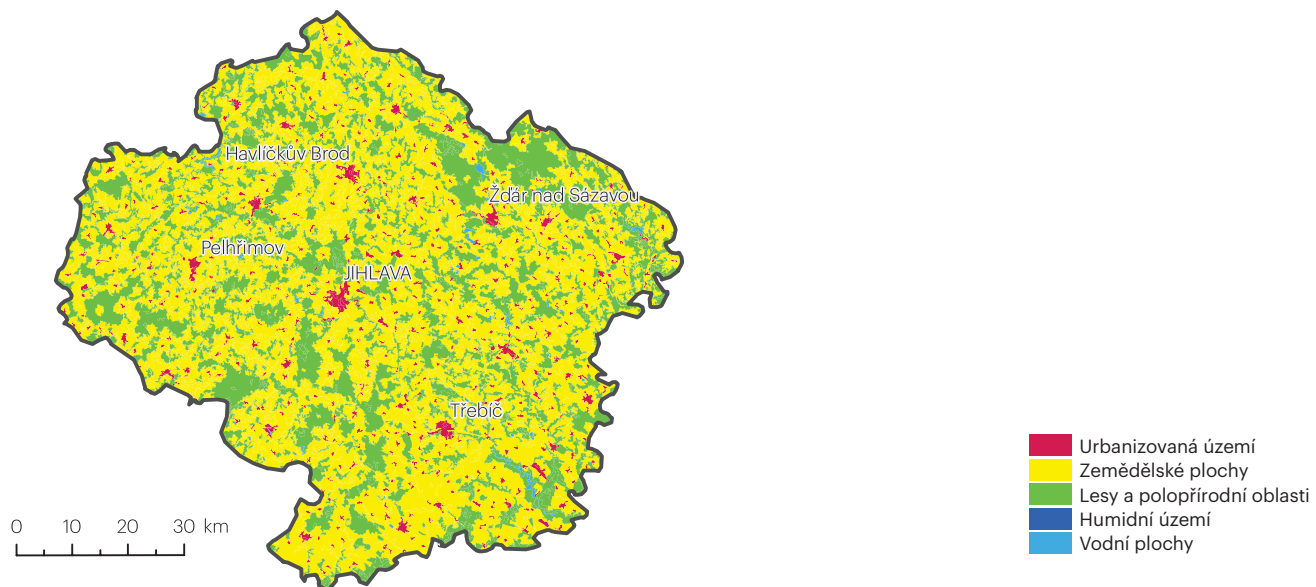
Obr. 6.1.1

Struktura využití území v kraji a podíl zemědělské půdy na ploše okresu [%], 2015

Zdroj: ČÚZK

¹ Kvůli vymezení regionů soudržnosti NUTS 2 došlo v roce 2005 ke změně vymezení území a rozlohy kraje. Z důvodu zachování homogenity časové řady byl proto vyhodnocen vývoj využití území od roku 2005.

Obr. 6.1.2**Krajinný pokryv dle databáze CORINE Land Cover, 2012**

Data pro rok 2015 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Zdroj: CENIA, EEA

Zemědělství

7

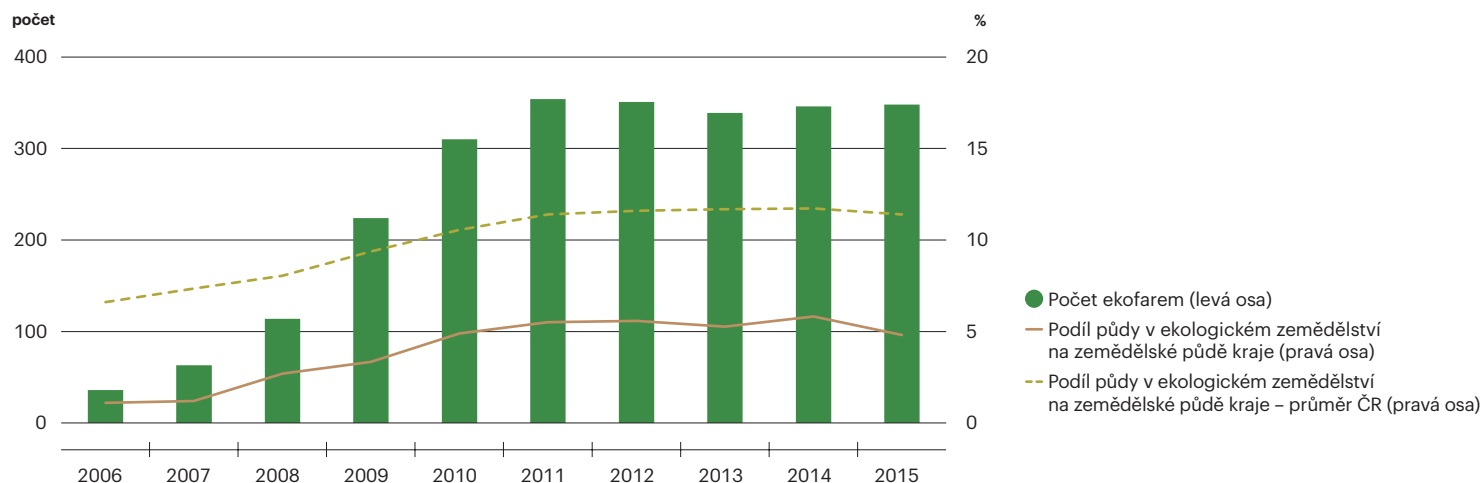
7.1 | Ekologické zemědělství

Kraj Vysočina patří mezi zemědělsky zaměřené kraje s velmi nízkým podílem ekologicky obhospodařované půdy. Plocha o rozloze 19 640 ha zaujímala 4,8 % celkové rozlohy zemědělské půdy kraje v roce 2015, přičemž od roku 2014 došlo k meziročnímu poklesu o 17,5 % (Graf 7.1.1). V zemědělské výrobě převládá hospodaření na orné půdě a nedochází k nárůstu plochy trvalých travních porostů, které mají větší potenciál k ekologickému obhospodařování než orná půda.

Trend ekologického zemědělství v kraji byl v období mezi roky 2006–2011 rostoucí, ve zpomalení nárůstu ekologického zemědělství po roce 2011 se projevil zejména vliv uzavření vstupu nových žadatelů do titulu „Ekologické zemědělství“ v rámci agroenvironmentálních opatření od roku 2011, a to z důvodu blížícího se konce programového období a vyčerpání prostředků v dotačním titulu, a vliv uplynutí pětiletého období trvání závazků od vstupu jednotlivých žadatelů do dotačního titulu. Pro období 2014–2020 bylo v rámci nové SZP vyčleněno jako samostatné opatření „Ekologické zemědělství“, v jehož rámci je možné uzavírat nové pětileté závazky. Počet ekofarem 348 ze 4 096 v ČR (Graf 7.1.1) je v kontextu ČR nadprůměrný. V roce 2015 v Kraji Vysočina mělo evidováno sídlo 33 výrobců biopotravin z celkového počtu 542 výrobců v ČR.

Graf 7.1.1

Vývoj ekologického zemědělství [počet, %], 2006–2015

Zdroj: MZe

Průmysl a energetika

8.1 | Těžba surovin

V Kraji Vysočina se realizuje poměrně málo těžební činnosti. Největší objem těžby zaujímá stavební kámen (Graf 8.1.1). Ve sledovaném období 2000–2015 se až do roku 2008 těžba stavebního kamene postupně zvyšovala, ovšem od roku 2008 vlivem hospodářské krize a v jejím důsledku vlivem poklesu stavební výroby se snižovala i poptávka po této surovině a její těžba klesala. V roce 2014 však došlo k oživení stavebnictví a v této souvislosti se také výrazně zvýšila těžba stavebního kamene. V roce 2015 bylo na území kraje vytěženo 3,4 mil. t stavebního kamene, o 7,4 % méně než v předchozím roce.

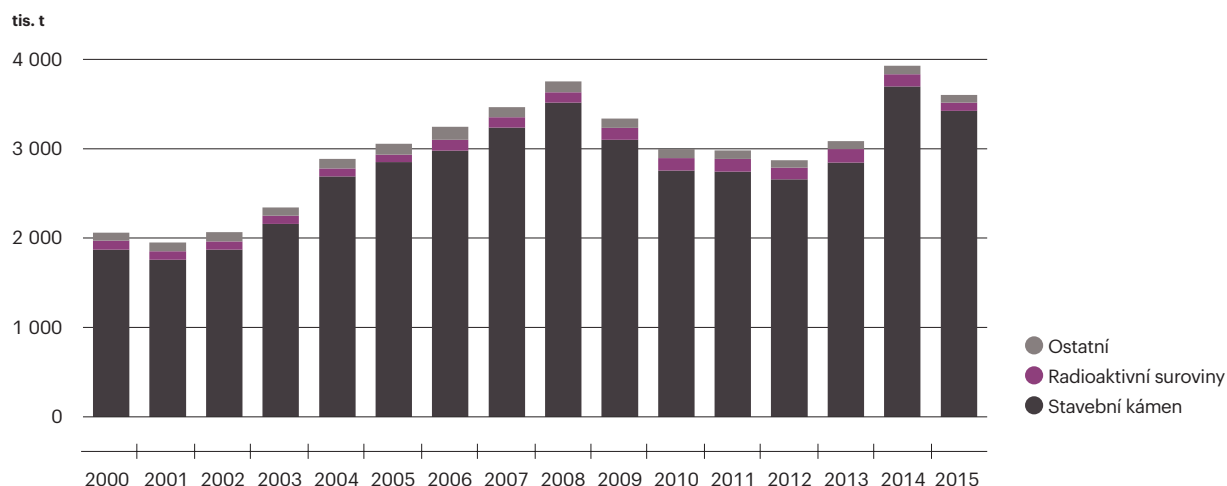
Z radioaktivních surovin se zde těží uranová ruda. Těžba probíhá již jen v ložisku Rožná. V roce 2015 bylo vytěženo 91 tis. t uranové rudy, tedy o 33,6 % méně než v předchozím roce 2014.

V kategorii Ostatní jsou zahrnuty kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, karbonáty pro zemědělské účely, uran – kov. Do roku 2008 se na území kraje těžila ještě cihlářská surovina a do roku 2009 konstrukční materiály.

Celkový objem těžby v kraji v roce 2015 činil 3,6 mil. t a meziročně tak klesl o 8,3 %.

Graf 8.1.1

Vývoj těžby [tis. t], 2000–2015

Zdroj: ČGS

8.2 | Průmysl

V Kraji Vysočina bylo v roce 2015 v provozu 67 průmyslových zařízení IPPC (Obr. 8.2.1) z celkového počtu 1 508 zařízení v celé ČR. Do kategorie Energetika spadají dvě zařízení, kompresní stanice Kralice nad Oslavou a energetický zdroj v závodě ŽĐAS ve Žďáru nad Sázavou.

V kategorii Výroba a zpracování kovů je zařazeno 13 zařízení, sem patří slévárny, lakovny, galvanovny, žárové zinkovny či moření nerezové oceli.

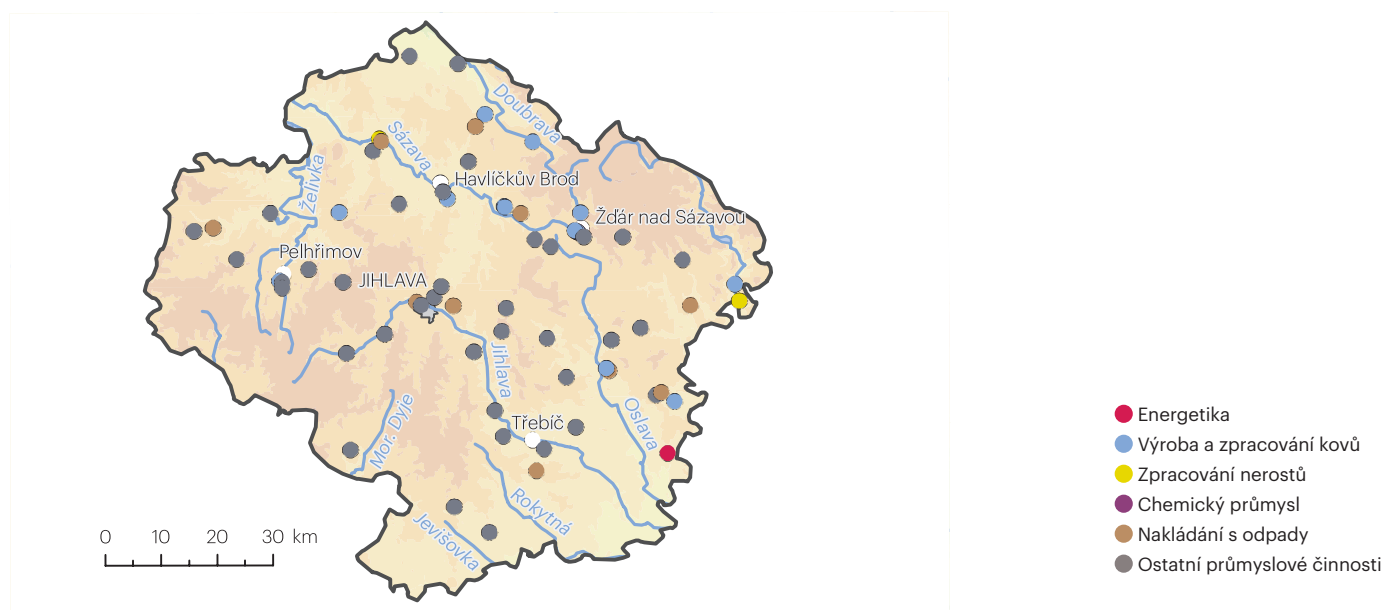
Nerosty se v kraji zpracovávají ve 2 zařízeních, jedná se o cihelnu a pak o výrobu užitkového skla.

Mezi Ostatní průmyslové činnosti (39 zařízení) jsou zařazeny zejména farmy na výkrm prasat a drůbeže, dále např. zpracování a výroba potravinářských a krmných komodit, výroba papíru a kartonů či výroba bioplynu.

Emise sledovaných znečišťujících látek v kategorii REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování)¹ v Kraji Vysočina (Graf 8.2.1) byly ve sledovaném období 2000–2015 rozkolísané, což je na jedné straně důsledkem plnění legislativních povinností, dodržování emisních limitů a neustálého zlepšování technologií s důrazem na snižování vlivu na životní prostředí, na druhé straně důsledkem vývoje hospodářství.

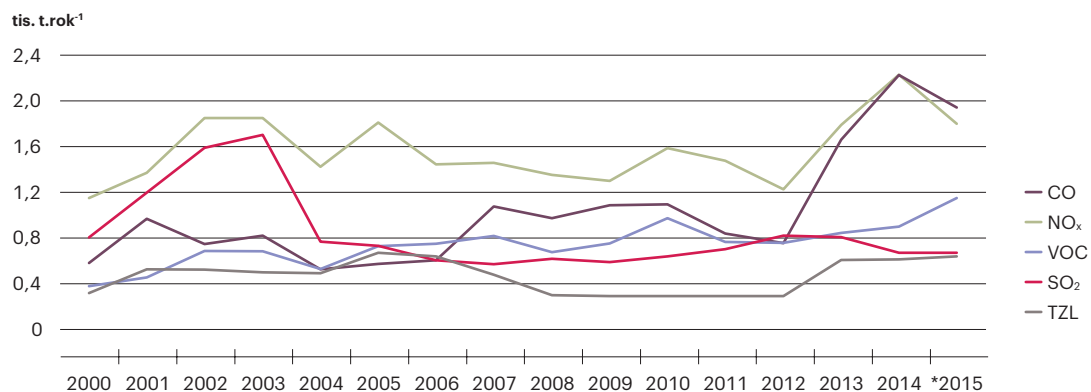
Obr. 8.2.1

Průmyslová zařízení IPPC, 2015

Zdroj: MŽP

¹ Ne všechna zařízení pod IPPC jsou současně velkým zdrojem znečišťování ovzduší REZZO 1. Některá zařízení jsou navíc provozována pod IPPC dobrovolně, aniž by spadala pod integrovanou prevenci ze zákona.

Graf 8.2.1**Vývoj emisí z velkých zdrojů znečišťování (REZZO 1) [tis. t.rok⁻¹], 2000–2015**

*Předběžná data.

Zdroj: ČHMÚ

8.3 | Spotřeba elektrické energie

Spotřeba elektřiny v Kraji Vysočina měla v letech 2001–2015 kolísavý charakter s výkyvem v letech 2008–2009, kdy nastal pokles spotřeby v souvislosti s hospodářskou krizí. V roce 2015 činila celková spotřeba kraje 3 170,0 GWh, což je o 3,7 % více než v roce 2014 a o 13,5 % méně než v roce 2001.

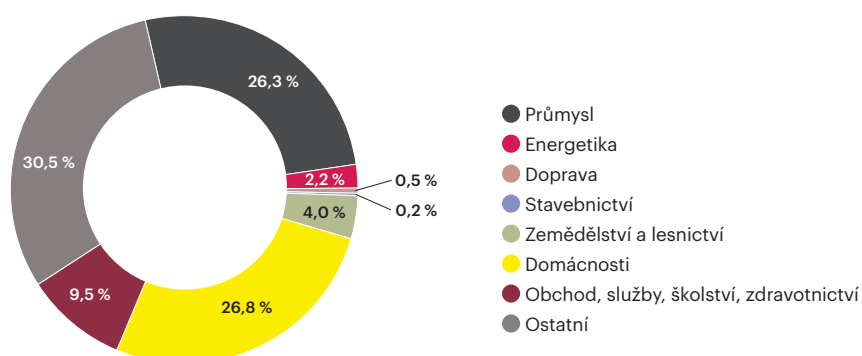
Nejvýznamnějším spotřebitelem elektrické energie byla v roce 2015 kategorie Ostatní odvětví (30,5 %, tj. 968,1 GWh), kde je zařazena např. kultura, veřejná správa a administrativa (Graf 8.3.1).

Druhým významným spotřebitelem byly domácnosti (26,8 %, tj. 848,9 GWh). Zde je spotřeba v celém období poměrně stabilní, bez výraznějších výkyvů.

V průmyslovém sektoru činila spotřeba elektrické energie 832,9 GWh (26,3 %). Průmyslová výroba je zde zastoupena strojírenským a kovodělným, textilním, dřevozpracujícím a potravinářským odvětvím.

Graf 8.3.1

Spotřeba elektrické energie [%], 2015

Zdroj: ERÚ

8.4 | Vytápění domácností

Způsob vytápění domácností se v jednotlivých krajích ČR výrazně liší (Graf 8.4.1). V regionech s velkými aglomeracemi převažuje dálkové (centrální) vytápění, naopak v menších obcích jsou častěji rozšířena lokální topeniště.

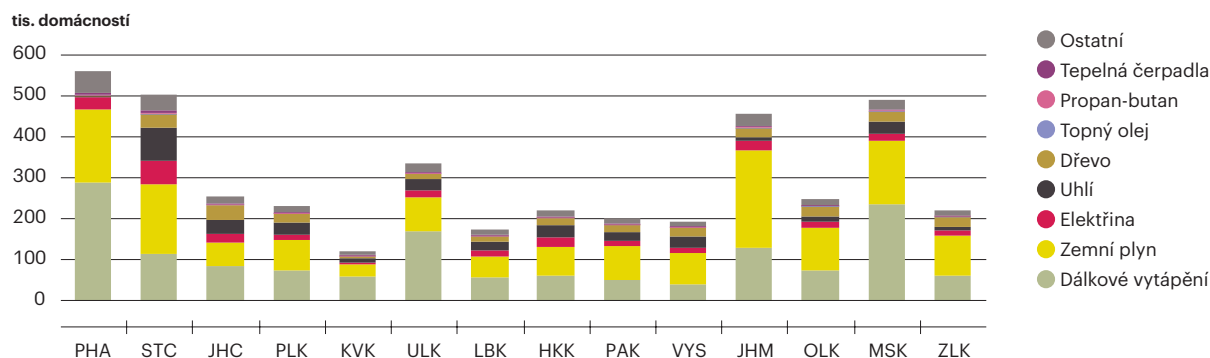
V Kraji Vysočina jsou domácnosti vytápěny nejčastěji zemním plynem (38,9 %), druhým nejrozšířenějším způsobem vytápění je dálkové teplo (21,1 %). Tyto dva způsoby jsou příznivé pro životní prostředí, neboť jejich emise jej příliš nezatěžují.

V případě vytápění tuhými palivy (uhlí a dřevo) je situace méně příznivá, zde jejich podíl (14,5 %, resp. 12,5 %) výrazně převyšuje podíl ostatních krajů (průměr ČR činí 8,1 %, resp. 7,0 %). Tato paliva se často kombinují, velkou roli ve výběru paliva pro domácnosti hraje jeho cena. S cenou paliva však většinou klesá i jeho kvalita, a tak se stává, že obyvatelé ve snaze ušetřit náklady na vytápění se často vrací k palivům ekologicky méně příznivým. Tyto způsoby vytápění se pak velkou měrou projevují na emisích z vytápění. Kraj Vysočina má však oproti ostatním krajům nízkou hustotu zalidnění (28 domácností.km⁻² oproti průměrnému počtu 53 domácností.km⁻²), proto jsou v kraji i přes vyšší podíl tuhých paliv měrné emise z vytápění srovnatelné s průměrem ČR, neboť mají možnost většího rozptylu (Graf 8.4.2).

Meziročně (2013–2014)² došlo v kraji ke snížení všech sledovaných emisí z vytápění domácností. Emise tuhých částic poklesly o 17,8 %, emise PAU se snížily o 15,3 %. Tento pokles souvisí zejména s mírnou topnou sezonou, kdy nebylo nutné topit tak intenzivně jako v předchozím roce.

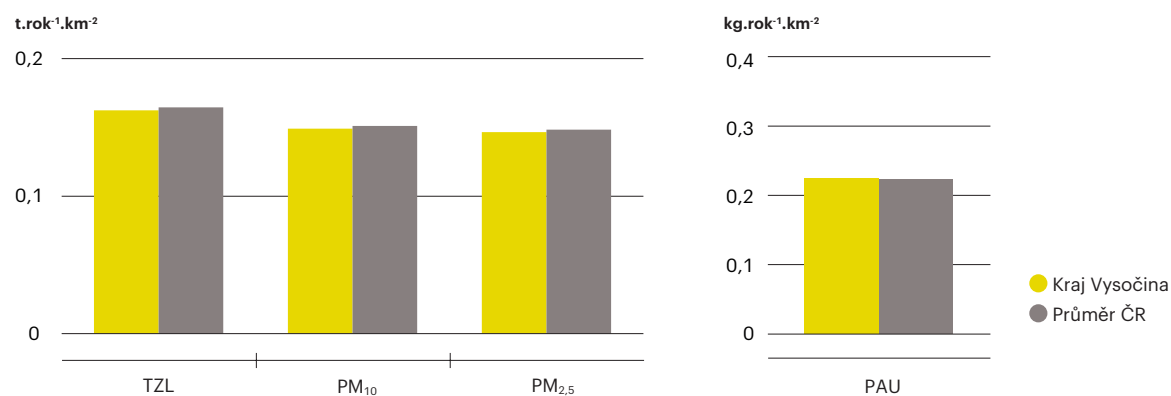
Graf 8.4.1

Způsob vytápění domácností v krajích ČR [tis. domácností], 2015

² Data pro rok 2015 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Graf 8.4.2

Měrné emise z vytápění domácností [$\text{t.rok}^{-1}.\text{km}^{-2}$, $\text{kg.rok}^{-1}.\text{km}^{-2}$], 2014

Data pro rok 2015 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici.

Zdroj: ČHMÚ

Doprava

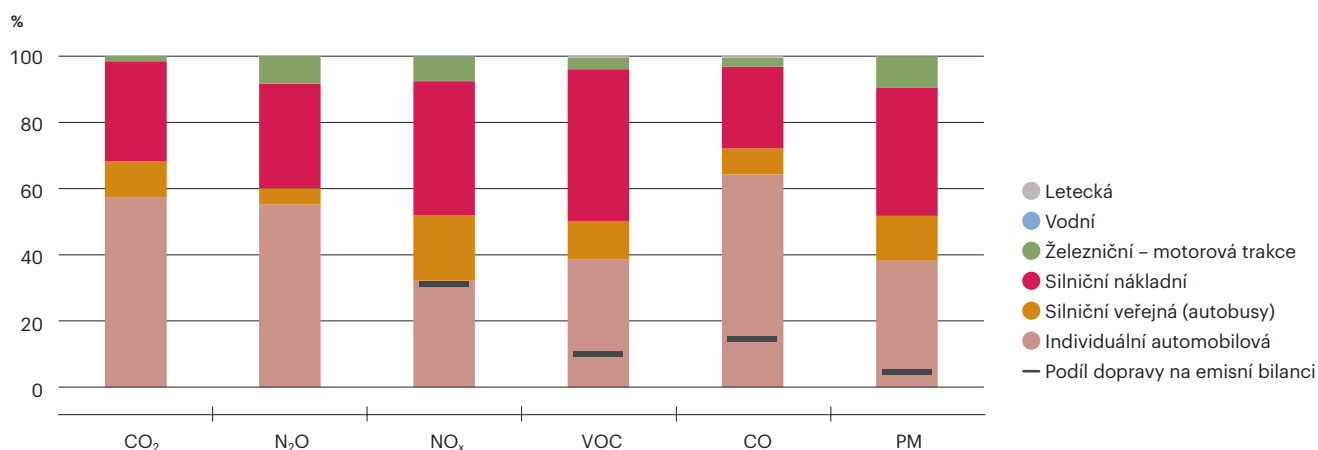
9.1 | Emise z dopravy

Kraj Vysočina patří mezi kraje významně zatížené emisemi z dopravy, územím kraje prochází hlavní silniční koridor na východ ČR (a dále na Slovensko) a do Rakouska, reprezentovaný zejména dálnicí D1. Podíl kraje na celkových emisích jednotlivých látek v ČR se pohybuje okolo 7 % (4. nejvyšší v ČR). Dopravní zátěž je však územně značně ohraničená, a tak měrné emise z dopravy na jednotku plochy jsou v kraji v rámci ČR podprůměrné, v roce 2015 dosahovaly 0,38 t NO_x.km⁻² (průměr ČR je 0,49 t.km⁻²). Převážnou část emisí z dopravy v kraji produkuje nákladní silniční a individuální automobilová doprava (Graf 9.1.1).

Emise skleníkových plynů a znečišťujících látek z dopravy po roce 2000 výrazně narůstaly (Graf 9.1.2), nárůst emisí skleníkových plynů z dopravy v období 2000–2005 na více než dvojnásobek byl nejvýraznější ze všech krajů v ČR. V druhé části hodnoceného období však emise, s výjimkou skleníkových plynů, poklesly na úroveň nižší než v roce 2000, přičemž do vývoje emisí se promítla modernizace vozového parku. V roce 2015 v meziročním srovnání poklesly emise NO_x o 0,4 %, VOC o 1,7 %, CO o 1,8 % a emise suspendovaných částic o 2,1 %, emise CO₂ však narostly o 4,2 %, a to v souvislosti s dalším růstem výkonů silniční dopravy.

Graf 9.1.1

Emise znečišťujících látek a skleníkových plynů z jednotlivých druhů dopravy a podíl dopravy na celkové emisní bilanci [%], 2015

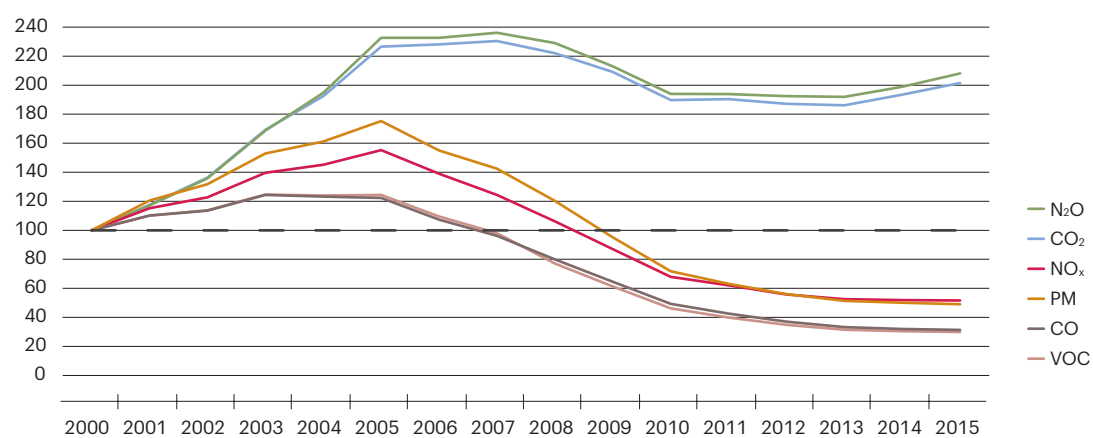
Data celkových emisí z dopravy, ze kterých je stanoven podíl dopravy na emisní bilanci, nezahrnují emise z nedopravních mobilních zařízení, které jsou však součástí kategorie zdrojů REZZO 4.

Data celkových emisí skleníkových plynů (CO₂, N₂O) se na krajské úrovni nesledují, z tohoto důvodu nejsou stanoveny podíly dopravy na celkových emisích skleníkových plynů v krajích.

Zdroj: CDV, v.v.i., ČHMÚ

Graf 9.1.2**Vývoj emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy [index, 2000 = 100], 2000–2015**

index (2000 = 100)

Zdroj: CDV, v.v.i.

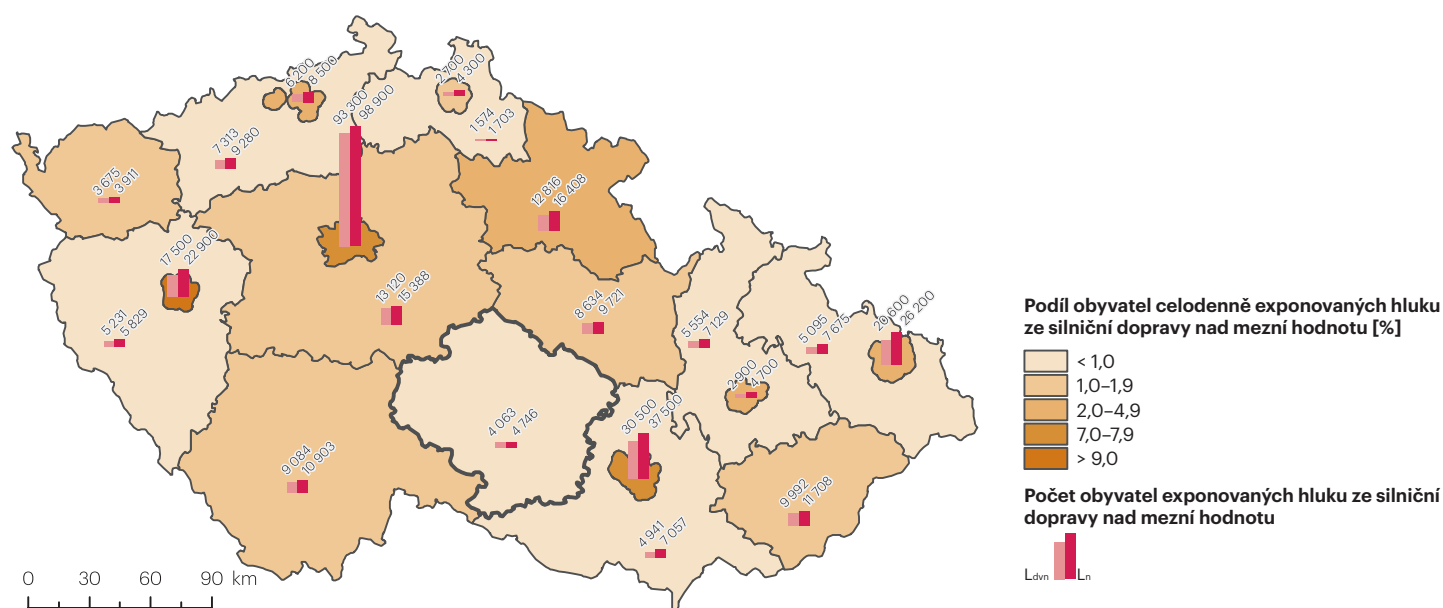
9.2 | Hluková zátěž obyvatelstva

Hluková zátěž ze silniční dopravy v Kraji Vysočina patří v celostátním kontextu mezi nižší. Celodenní hlukovou zátěží z hlavních silnic¹ nad 50 dB je celkově zasaženo 63,4 tis. osob (12,4 % obyvatel). Z toho je hluku nad mezní hodnotu² exponováno 4,1 tis. osob (0,8 % obyvatel kraje, Obr. 9.2.1), 600 obytných budov, 11 školských zařízení a 2 nemocnice v celkem 20 obcích³. Dálnice D1 procházející krajem způsobuje hlukovou zátěž v přilehlých obcích, k překračování mezních hodnot hlukových indikátorů však buď nedochází vůbec, nebo je podíl obyvatel zasažených hlukovou zátěží nad mezní hodnoty nízký (např. Velké Meziříčí s 3,3 % obyvatel z pohledu celodenní hlukové zátěže). Vyšší hluková zátěž v obci Moravské Budějovice na silnici I/38 (E59) z Jihlavy na Znojmo byla snížena výstavbou obchvatu.

Hluková zátěž ze železnic je v kraji minimální, krajem neprochází železniční trať splňující intenzitou provozu podmínky směrnice 2002/49/ES pro hlukové mapování.

Obr. 9.2.1

Hluková zátěž obyvatelstva ze silniční dopravy překračující mezní hodnoty hlukových ukazatelů pro celodenní (L_{dvn}) a noční (L_n) hlukovou zátěž [% , počet obyvatel], 2012

Data pro rok 2015 nejsou, vzhledem k metodice jejich vykazování, v době uzávěrky publikace k dispozici. Mimo aglomerace jsou data k dispozici jen pro silnice s intenzitou dopravy vyšší než 3 mil. vozidel za rok.

Zdroj: NRL pro komunální hluk

¹ Silnice s intenzitou dopravy vyšší než 3 mil. vozidel za rok.

² Mezní hodnoty hlukových indikátorů jsou stanoveny vyhláškou č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování pro indikátory celodenní (24hodinové) hlukové zátěže L_{dvn} a noční hlukové zátěže L_n (22–06 hod.). Překročení mezních hodnot je iniciačním mechanismem pro tvorbu akčních plánů na snížení hlukové zátěže. Např. pro silniční dopravu je mezní hodnota indikátoru L_{dvn} 70 dB a L_n 60 dB.

³ Data byla pořízena v rámci 2. kola Strategického hlukového mapování, které se provádí dle požadavků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí. Podrobné výsledky SHM jsou dostupné v mapové aplikaci na stránkách <http://www.mzcr.cz/hlukovemapy/> v rubrice Přehled kol SHM/Kolo 2012.

10

Odpady

10.1 | Produkce odpadů

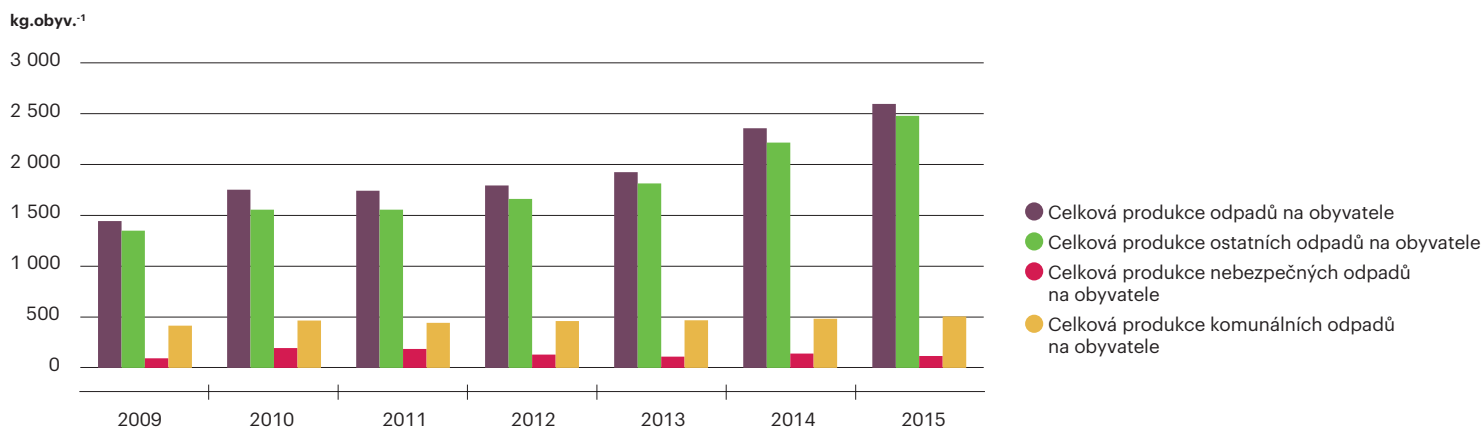
Celková produkce odpadů na obyvatele¹ v Kraji Vysočina mezi lety 2009 a 2015 výrazně vzrostla o 79,7 % a meziročně 2014–2015 o 10,1 % na hodnotu 2 596,0 kg.obyv.⁻¹ (Graf 10.1.1), a to z důvodu souběžného vývoje celkové produkce ostatních odpadů na obyvatele, která za stejné období razantně narostla o 83,6 % na 2 478,5 kg.obyv.⁻¹ kvůli zvyšování produkce stavebních a demoličních odpadů.

Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele mezi lety 2009–2015 rovněž stoupla, a to o 24,4 % na celkových 117,5 kg.obyv.⁻¹. V letech 2010 a 2011 probíhala sanace skládky v Pozďátkách, a proto byla produkce nebezpečných odpadů v tomto období znatelně vyšší. Vzhledem k razantnějšímu nárůstu produkce ostatních odpadů však podíl celkové produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele poklesl mezi lety 2009–2015 z 6,5 % na 4,5 %.

Celková produkce komunálních odpadů² na obyvatele od roku 2009 vzrostla o 21,9 % na celkových 506,6 kg.obyv.⁻¹. Pro kraj je typické, stejně jako pro ostatní kraje s nízkou produkcí odpadů, že oproti krajům s vyšší produkcí má větší podíl komunálních odpadů, ale méně stavebních a demoličních odpadů. Vzhledem k tomu, že se jedná o zemědělský region, je kraj typický svou vysokou produkcí odpadů ze zemědělství, rybářství a zahradnictví.

Graf 10.1.1

Produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv.⁻¹], 2009–2015

ČSÚ je zdrojem dat o počtu obyvatel ČR (střední stav).

Zdroj: CENIA, ČSÚ

¹ Součet celkové produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele. Součástí celkové produkce odpadů na obyvatele je i celková produkce komunálních odpadů na obyvatele, které patří částečně do kategorie ostatních odpadů a zčásti do kategorie nebezpečných odpadů. Pro názornost k hodnocení je však v grafu celková produkce této speciální skupiny odpadů na obyvatele uvedena navíc jako zvláštní sloupec.

² Produkce komunálních odpadů od občanů včetně produkce komunálních odpadů vznikajících při nevýrobní činnosti právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání na území obce (http://www.mzp.cz/cz/matematicke_vyjadreni_indikatoru_2015).

Další informace k aktivitám a problémům řešeným v rámci kraje v oblasti životního prostředí

Aktuální projektová činnost kraje v oblasti životního prostředí

Název projektu	Cíle projektu
Informační systém kvality ovzduší v Kraji Vysočina	Podpora optimalizace sítě imisního monitoringu v Kraji Vysočina tak, aby systém poskytoval široké veřejnosti aktuální informace o stavu ovzduší v kraji prostřednictvím on-line dat ve veřejně přístupném informačním systému. Podpůrný nástroj pro rozhodování a výkon státní správy a samosprávy na úseku ochrany ovzduší.
Implementace soustavy Natura 2000	Zajištění územní ochrany evropsky významných lokalit Natura 2000 – je realizováno postupně pěti dílčími projekty, v rámci kterých jsou zpracovány podklady pro vyhlášení zvláště chráněných území (průzkumy přírodních prvků, plány péče, geodetické zaměření, vyznačení v terénu a informační tabule apod.). U evropsky významných lokalit, k jejichž ochraně není zapotřebí vyhlášovat zvláště chráněná území, bylo cílem projektu jejich vyznačení v terénu a umístění infotabulí.
Revitalizace parků v zařízeních zřizovaných Krajem Vysočina	Revitalizovaná zeleň v parcích a zahradách příspěvkových organizací kraje (domovy důchodců, nemocnice, ústavy sociální péče, dětské domovy, školy apod.), provozně bezpečné vzrostlé stromy s respektováním historického charakteru místa, náhradní dosadby a náhradní výsadby s preferencí druhové skladby posilující diverzitu sídelních biotopů a vhodné pro posílení vztahu obyvatel k přírodě (např. při pořádání akcí a pobytu návštěvníků v parku či zahradě).
Biodiverzita	Řešení poklesu biodiverzity v Kraji Vysočina realizací asanačních a revitalizačních zásahů v maloplošných zvláště chráněných územích, která jsou v péči kraje. Realizace opatření v souladu s plány péče o přírodní památky a přírodní rezervace.
CEC5	Demonstrace energetické efektivnosti a využití obnovitelných zdrojů energie ve veřejných budovách. Cílem projektu byla podpora zvyšování energetické účinnosti budov a jejich šetrnosti k životnímu prostředí cestou vytváření společných strategií a standardů, které byly v každé zapojené zemi ilustrovány výstavbou nebo rekonstrukcí budovy ve veřejném vlastnictví.
Pachové ohradníky	Snížení počtu srážek vozidel se zvěří na nejrizikovějších úsecích silnic Kraje Vysočina.

Aktuálně vyhlášené dotační tituly kraje

Název dotačního titulu	Cíle dotace
Zásady zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotací na infrastrukturu vodovodů a kanalizací	Podpora výstavby, rekonstrukce nebo intenzifikace vodovodů, kanalizací a ČOV pro veřejnou potřebu a souvisejících objektů.
Fond Vysočiny – grantový program Čistá voda	Zpracování studií a projektových dokumentací v oblasti zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a ochrany před povodněmi.
Zásady zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotací na podporu naplňování a propagace principů místní Agendy 21 a Zdraví 21 v Kraji Vysočina	Podpora uplatňování principů udržitelného rozvoje ve strategickém řízení na místní úrovni, správa věcí veřejných v souladu s principy místní Agendy 21 a popularizace a propagace konceptu udržitelného rozvoje, místní Agendy 21 a Zdraví 21 na úrovni obcí, měst, mikroregionů, MAS, škol v Kraji Vysočina a nestátních neziskových organizací v Kraji Vysočina.
Mimořádná podpora (malý grantový program, vyhlášený Krajem Vysočina prostřednictvím KOUS Vysočina z.s.) – podprogram Akce pro přírodu	Péče o chráněná území, stromořadí, veřejnou zeleň, čištění studánek, oprava drobných památek v krajině.
Bioodpady 2015	Podpora uceleného systému nakládání s bioodpadem.
Životní prostředí 2015	Podpora environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty.

Další environmentální aktivity kraje a EVVO v roce 2015

Činnost pracovní skupiny Za čistou řeku Jihlavu

Činnost pracovní skupiny vychází z návrhů a doporučení Jakostního modelu povodí Jihlavy nad vodním dílem Dalešice, jejím cílem je příprava a podpora opatření vedoucích ke zlepšení jakosti povrchových vod v povodí řeky Jihlavy.

Ukončení prací na komplexní aktualizaci Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina

Jedná se o komplexní aktualizaci zásadního koncepčního materiálu kraje v oblasti rozvoje vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, která byla dokončena v roce 2015. Výsledný materiál schválilo zastupitelstvo kraje na svém zasedání dne 15. 12. 2015.

Akce pro veřejnost a EVVO

Lesní pedagogika – akce pro děti zejména základních škol; seminář „Lesní hospodářství 2015“ pro vlastníky lesů, odborné lesní hospodáře a veřejnost; akce „Čistá Vysočina 2014“ – sběr odpadků podél komunikací a na veřejných prostranstvích; „Klimatour 2015“ – ekologická cykloštafeta s programem pro školy; shromažďování a výkup spodních čelistí prasete divokého.

Aktivity v rámci EVVO jsou zajišťovány Stanicí Pavlov, o.p.s. ve funkci krajského koordinátora EVVO (např. pořádání Konference koordinátorů EVVO v dubnu 2015). Ekologické výukové programy především pro MŠ, ZŠ (ve spolupráci s Chaloupky o.p.s., SEV Mravenec či centrem PodPovrch v ZOO Jihlava). Uspořádání výstavy „Hierarchie nakládání s odpady“ (zahájení duben 2015, poté putovní po obcích kraje). Příprava výstavy „Recyklovaná móda“.

Kraj Vysočina je členem Národní sítě Zdravých měst ČR a realizátorem MA21 na svém území.

Aktivity neziskového sektoru s environmentální tematikou v roce 2015

Aktivita	Garant aktivity
Spolupráce Kraje Vysočina s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s. – aktivity na podporu informovanosti a technická podpora třídění, soutěž obcí „My třídíme nejlépe“, dvoudenní seminář pro pracovníky úřadů a zástupce samospráv, osvětové aktivity pro veřejnost, články v novinách apod.	KÚ, EKO-KOM, a.s.
Spolupráce Kraje Vysočina se společností ELEKTROWIN a.s., provozovatelem kolektivního systému zpětného odběru elektrozařízení – aktivity na podporu informovanosti a technická podpora zpětného odběru elektrozařízení, akce „Jízda do stanice Recyklace“, „Recyklujeme s hasiči“, podpora vybavení sběrných dvorů kontejnery, zabezpečení sběrných dvorů aj.	KÚ, ELEKTROWIN a.s.
Spolupráce Kraje Vysočina se společností ASEKOL a.s., provozovatelem kolektivního systému zpětného odběru elektrozařízení – aktivity na podporu informovanosti a technická podpora zpětného odběru elektrospotřebičů, akce pro školy „Věnuj počítač“, „Věnuj mobil“, „Recyklohraní aneb Uklidme si svět“.	KÚ, ASEKOL a.s.
Ekologické výukové programy především pro MŠ, ZŠ v rámci EVVO	Chaloupky o.p.s., SEV Mravenec, Stanice Pavlov, o.p.s., centrum PodPovrch v ZOO Jihlava

Prioritní environmentální problémy kraje

Řešení odkanalizování a čištění odpadních vod v obcích o velikosti do 2 000 ekvivalentních obyvatel (EO)

Na území Kraje Vysočina se problém vzhledem k velké sídelní roztržitosti a převažujícímu podílu malých obcí týká zejména obcí o velikosti do 500 EO. Na území kraje má čištění vlastních odpadních vod vyřešeno pouze o něco více než 1/4 obcí (cca 200 z celkového počtu 704). V roce 2015 počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV činil 391 330, tj. 76,8 % všech obyvatel kraje, což je mírně pod celorepublikovým průměrem (v ČR 80,8 %).

Nejsou dlouhodobě plněny následující závazné cíle Plánu odpadového hospodářství Kraje Vysočina:

- zvýšit materiálové využívání komunálních odpadů
- snížit hmotnostní podíl biologicky rozložitelných komunálních odpadů uložených na skládky
- omezovat odstraňování odpadů skládkováním
- sanace starých ekologických zátěží (starých skládek).

S výhradami jsou plněny následující cíle Plánu odpadového hospodářství Kraje Vysočina:

- zajistit sběr a využití vyřazených zařízení (objemných odpadů)
- zajistit v nejkratší možné době, nejpozději však do konce roku 2010, odstranění PCB, odpadů s obsahem PCB a zařízení s obsahem PCB
- snížit skládkování kompostovatelných a spalitelných odpadů
- identifikovat, evidovat a prozkoumat všechny druhy starých zátěží na základě aktivní prospekce, včetně kategorizace objektivními metodami.

Ohrožování krajinného rázu

Na území Kraje Vysočina je ohrožován krajinný ráz snahami o umístování staveb nevhodného měřítká a na esteticky, přírodně a kulturně významná území. Jedná se zejména o vysoké větrné elektrárny (expanzi se zatím podařilo zastavit, ale nadále je zde vysoké riziko záměrů staveb VVE, které by mohly narušit krajinný ráz) a o areály solárních panelů (kde je v kraji řada postižených lokalit) apod.

Zdroj: KÚ Kraje Vysočina

Seznam zkratek

AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
BSK₅ biochemická spotřeba kyslíku pětidení
CDV, v.v.i. Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.
CENIA CENIA, česká informační agentura životního prostředí
CO oxid uhelnatý
CO₂ oxid uhličitý
CORINE Land Cover Coordination of Information on the Environment – program EU zaměřený na sběr informací o životním prostředí, databáze Land Cover popisuje krajinný pokryv pomocí metod dálkového průzkumu Země
ČGS Česká geologická služba
ČHMÚ Český hydrometeorologický ústav
ČOV čistírna odpadních vod
ČSN česká státní norma
ČSÚ Český statistický úřad
ČÚZK Český úřad zeměměřický a katastrální
DPH daň z přidané hodnoty
EEA European Environment Agency – Evropská agentura životního prostředí
EO ekvivalentní obyvatel
ERÚ Energetický regulační úřad
EVVO environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FAME Fatty Acid Methyl Ester – metylestery nenasycených mastných kyselin rostlinného původu, přidávají se do motorové nafty
CHSK_{Cr} chemická spotřeba kyslíku dichromanem draselným
IAD individuální automobilová doprava
IPPC Integrated Pollution Prevention and Control – Integrovaná prevence a omezování znečištění
IRZ Integrovaný registr znečišťování
KN katastr nemovitostí
KOUS koordinační uskupení
KÚ krajský úřad
LPIS Land Parcel Identification System – veřejný registr půdy
MA21 místní Agenda 21
MAS místní akční skupina
MEŘO methylester řepkového oleje, používá se jako biopalivo
MH mezní hodnota
MZe Ministerstvo zemědělství
MŽP Ministerstvo životního prostředí
NH₃ amoniak
N₂O oxid dusný
NO_x oxidy dusíku
NRL Národní referenční laboratoř pro komunální hluk
NSD nákladní silniční doprava
o.p.s. obecně prospěšná společnost
PCB polychlorované bifenylly
PM suspendované částice
PUR polyuretan
REZZO registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
s.p. státní podnik
SEV středisko ekologické výchovy
SHM Strategické hlukové mapování
SO₂ oxid siřičitý
SZP společná zemědělská politika

SZÚ Státní zdravotní ústav
TTP trvalý travní porost
ÚHÚL Ústav hospodářské úpravy lesů
v.v.i. veřejná výzkumná instituce
VN vodní nádrž
VOC volatilní (těkavé) organické látky
VÚKOZ v.v.i. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
VÚV T.G.M, v.v.i. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v.v.i.
VVE vysoká větrná elektrárna
z.s. zapsaný spolek
ZPF zemědělský půdní fond

Zkratky krajů

HKK Královéhradecký kraj
JHC Jihočeský kraj
JHM Jihomoravský kraj
KVK Karlovarský kraj
LBK Liberecký kraj
MSK Moravskoslezský kraj
OLK Olomoucký kraj
PAK Pardubický kraj
PHA Hl. m. Praha
PLK Plzeňský kraj
STC Středočeský kraj
ULK Ústecký kraj
VYS Kraj Vysočina
ZLK Zlínský kraj